

TANSSIA JA TAHTIPUIKKOJA

Selvitys Kantri ry:n toiminta-alueen nuorten vaikuttamismahdollisuuksista ja osallistumisinnokkuudesta

Emilia Valkonen

emilia.valkonen@uta.fi

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	4
2. TUTKIMUSMENETELMÄT	5
3. VASTAUKSET JA ANALYYSI	6
3.1. Kouluympäristö	6
3.1.1. <i>Vaikuttaminen koulussa</i>	6
3.1.2. <i>Onko koulussasi tarpeeksi välituntiaktiviteetteja?</i>	8
3.1.3. <i>Voiko niitä käyttää muulloin kuin kouluaikana?</i>	8
3.1.4. <i>Toteutetaanko koulussasi mielenkiintoisia projekteja? Millaisia ne ovat olleet? Kuka niitä vetää?</i>	8
3.2. Oma lähiympäristö	10
3.2.1. <i>Onko lähiympäristössäsi tarpeeksi harrastusmahdollisuuksia?</i>	10
3.2.2. <i>Jos ei, millaisia harrastusmahdollisuuksia haluaisit lisää?</i>	10
3.2.3. <i>Mainitse kolme parasta ja kolme huonointa asiaa omassa lähiympäristössäsi</i>	11
3.2.4. <i>Tuntuuko sinusta siltä, että voit vaikuttaa omaan lähiympäristösi? Miten?</i>	12
3.2.5. <i>Nuorten kokemus omasta alueestaan haastatteluiden valossa</i>	13
3.3. Vaikuttamisinnokkuus	15
3.3.1. <i>Mikä olisi paras kanava kertoa uusista ideoista muille ja mieluusti mahdollisimman laajalle yleisölle?</i>	16
3.3.3. <i>Oletko ollut mukana järjestämässä jotain tapahtumaa tai projektia alueellasi?</i>	17
3.3.4. <i>Millaisiin asioihin haluaisit vaikuttaa tai ottaa kantaa?</i>	17
3.3.5. <i>Jos joku alla olevista tavoitteista pitäisi toteuttaa, millaisen asian puolesta olisit valmis kantamaan kortesi kekoon?</i>	19
3.3.6. <i>Kuvaile mielestäsi hyvää ja hauskaa tapahtumaa. Mitä siihen sisältyy, ketä siihen osallistuu ja missä se järjestetään?</i>	20
3.3.7. <i>Jos saisit aloittaa ihan millaisen projektin tahansa lähiympäristössäsi, mikä se olisi?</i> .	21
3.3.8. <i>Nuorten haastatteluissa ideoimia projekteja</i>	22
3.4. Ajankäyttö ja osallistuminen	24
3.4.1. <i>Mikä on maksimiaika, jonka projekti saisi kestää?</i>	24
3.4.2. <i>Kuinka paljon olisit valmis näkemään vaivaa onnistuneen lopputuloksen eteen?</i>	25
3.4.3. <i>Mikäli jotain tapahtumaa järjestettäisiin lähiympäristössäsi, haluaisitko olla mukana järjestämässä?</i>	26
3.4.4. <i>Parantaisivatko erilaiset tapahtumat ja projektit sinun arkeasi ja elinympäristöäsi?</i>	26

3.4.6. Yhteisesti rakennetun tilan tulevaisuus	27
4. NUORET JA KUNNALLINEN PÄÄTÖKSENTEKO	28
4.1. Viranhaltijanäkökulma	28
4.2. Vaikuttaminen nuorisovaltuuston kautta	30
4.2.1. Ylöjärven Nuorisoedustajisto	30
4.2.2. Tampereen nuorisofoorumi	31
4.2.3. Pirkkalan, Lempäälän, Nokian ja Kangasalan nuorisovaltuustot	32
Nokia	33
4.3. Omaehtoinen maankäytön suunnittelu: kyläsuunnitelmat	33
5. KOLMANNEN SEKTORIN TOIMIJOITA	35
5.1. 4H	35
5.2. YAD – Youth Against Drugs	36
5.3. Nuorisoseurojen Liitto ja Kisällistä osaajaksi -projekti	37
6. KOHTI KANSAINVÄLISYYTTÄ	38
7. MUITA NUORTEN LEADER-HANKKEITA	39
7.1. Itävalta: Creative Young People	39
7.2. Belgia: Mondina	40
7.3. Suomi: Kinokisa	40
7.4. Luxemburg: Joujoumobile	41
8. JOHTOPÄÄTÖKSET	41
9. EHDOTUKSIA TULEVAISUUTEEN	43
10. LÄHTEET	45
LIITE: TANSSIA JA TAHTIPUIKKOJA	47

1. JOHDANTO

Kantri ry:n toimintasuunnitelmaehdotuksessa kuluvalle toimintakaudelle on määritelty nuorison osalta seuraavanlaisia tavoitteita:

Voimakkaasta muuttoliikkeestä ja nopeasti rakentuvista asuinalueista sekä muista muutoksista huolimatta alueen sosiaaliset verkostot vahvistuvat, yhteisöllisyys lisääntyy ja arjen turvaverkot vahvistuvat. Kansainvälisyys ja muiden kokemuksista oppiminen vakiintuu alueellamme ruohonjuuritason arjen toiminnaksi. Tavoitteen toteutumista edistetään mm. toimenpiteillä, joilla luodaan tiloja ja tilanteita ihmisten olla ja toimia yhdessä. (yhteisöllisyys, paikalliskulttuuri ja nuoriso)

Nuoret ovat kehittämissuunnitelmamme toteutuksessa tärkeällä sijalla mm. siksi, että heidän osuutensa alueen väestöstä on suuri ja nuorten kautta todennäköisemmin toteutuu se, että kehittämissuunnitelmamme toteutuksessa kyetään kurottamaan pidemmälle kuin suunnitelman toteutusajaksi määritelty ohjelmakausi. Siksi nuoriin kohdistuvien hankkeiden ohella tarvitsemme myös nuorten itse toteuttamia hankkeita. (www.kantriry.fi)

Tämän selvityksen kannalta punainen lanka on ollut toimintasuunnitelmaan kirjattu tavoite: ”Nuorten rooli kehittämistoiminnassa kasvaa, myös kehittämistyötä tekevinä.” Kehittämissuunnitelmassa on tavoitteeksi nro 2 asetettu sosiaalisten verkostojen vahvistuminen ja yhteisöllisyyden lisääntyminen nopeatempoisesta muuttoliikkeestä huolimatta. Tavoitteen mittareita on neljä, joista ensimmäinen on rakentaa tai kunnostaa 30 yhteisölle sopivaa kokoontumistilaa tai kehittää uusia yhteisöllisiä toimintamuotoja. Toiseksi mittariksi on valittu arjen turvaverkkotoiminta, jonka pitäisi olla organisoitu kaikissa alueen kunnissa eri toimijoiden yhteistyön kautta. Kolmantena on saavuttaa 25%:n raja nuorissa (alle 30-vuotiaissa) toimijoissa. Neljäs mittari on toteuttaa 5 ystävyyskylä-yhteishanketta ja 5 muuta ruohonjuuritason kansainvälistä hanketta.

Nuorten kanssa toimittaessa pitäisi siis löytää tapa, jolla heidät saataisiin kiinnostumaan oman ympäristönsä kehittämisestä, varsinkin pitkällä aikavälillä. Yksi keino olisi tietenkin kunnallinen vaikuttaminen. Kaikissa alueen kunnissa Vesilahtea lukuun ottamatta toimii jonkinlainen nuorison vaikuttajaryhmä: Tampereella Nuorisofoorumi, Ylöjärvellä Nuorisoedustajisto ja Kangasalla, Pirkkalassa, Nokialla sekä Lempäälässä nuorisovaltuustot. Toiminnan on yleensä alullepannut kunta, vaikka se vapaamuotoista onkin. Silti nuorisovaltuustotoiminnassa tähtäin on liki poikkeuksetta melko lyhyt. Kantrin tavoitteet ja ajatukset ovatkin enemmän yhteneväisiä 4H-yhdistyksen kuin kunnallisen toiminnan kanssa. 4H:n perusajatuksena on aktivoita nuoria omalla alueellaan ennen kaikkea erilaisten kerhojen kautta. Syrjäisimmillä kylillä 4H-toiminta saattaa olla jopa ainoaa nuorisotoimintaa. 4H tuottaa sekä palveluita että kouluttaa nuoria. Näiden tehtävien tavoitteena on luoda nuorille positiivista kuvaa omasta alueestaan sekä toisaalta tukea kaikkia seudun asukkaita ja parantaa heidän elämänlaatuaan. Myös ympäristövastaisuus on 4H:n toiminnassa nostettu korkealle. 4H-liitto toteutti vuosina 2005-2007 ”Yhteistyöllä kylille elinvoimaa ja palveluita” -hankkeen, jonka tarkoituksena oli rohkaista nuoria tarttumaan epäkohtiin omalla kylällä ja toimimaan oman lähiympäristön puolesta. Hanke toteutettiin Suomen Kylätoiminta ry:n (SYTY) kanssa maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän myöntämällä kehittämishankerahoituksella. (www.4h.fi)

2. TUTKIMUSMENETELMÄT

Tämän selvityksen tarkoituksena on perehtyä siihen, miten nuoriso Tampereen seutukunnan maaseutualueilla kokee vaikuttamismahdollisuutensa omassa lähiympäristössään. Nuorisolla tässä selvityksessä tarkoitetaan niitä nuoria, jotka vielä ovat koulussa, siis yleisesti ottaen alle 20-vuotiaita. Heidät valittiin kohderyhmäksi, sillä heidät on mahdollista tavoittaa koulun kautta, toisin kuin vaikkapa 25-vuotiaita paikkakunnalle muuttaneita.

Selvitys jakaantuu kahteen osaan, joista ensimmäisessä tarkastellaan nuorten mielipiteitä omasta alueestaan kyselyn ja haastattelujen valossa. Kyselyn tarkoituksena on selvittää, millaiset asiat kiinnostavat nuoria ja millaisten asioiden puolesta he mahdollisesti olisivat valmiita toimimaan. Ensimmäinen osa kokonaisuudessaan on luvussa 3. Toisessa osassa (luvut 4-7) on kolmannen sektorin työntekijöiden sekä kuntien edustajien mielipiteitä. Kuntien näkökantaa edustavat Vesilahden kunnanjohtaja Erkki Paloniemi, Pirkkalan kaavoitusjohtaja Mari Hietämäki sekä Tampereen kaupungin nuoriso-ohjaaja Päivi Laukamo. Lisäksi mukana on sähköpostiviestejä Ylöjärven Nuorisoedustajiston puheenjohtajalta, Joel Frimanilta. Kolmannelta sektorilta mukaan on valittu YAD:n (Youth Against Drugs) toiminnanjohtaja Rosita Juurinen, 4H:n Teiskon-Tampereen toiminnanjohtaja Outi Peltonen sekä Suomen Nuorisoseurojen liiton projektityöntekijä Hanna Lyytikäinen. Nämä haastattelut on kerätty siksi, että niistä voisi nousta uusia ajatuksia myös toimintaryhmän työtä ajatellen. Toisen osan mielipiteitä voi soveltaa myös jo koulunsa päättäneisiin nuoriin, sillä ne ovat yleisempiä kuin kyselyistä kerätyt vastaukset.

Selvityksessä mukana ovat olleet Kämmenniemen yläkoulu, Pirkkalan yläkoulu, Pirkkalan lukio sekä Lempäälän lukio. Näistä Kämmenniemen koulu eroaa eniten muista kouluista, sillä se on selkeimmin maaseutumaisemaan sijoittuva. Sen sijaan Pirkkalan ja Lempäälän koulut sijaitsevat kuntakeskuksessa, jossa ovat myös kaikki alueen palvelut. Näissä kouluissa koululaisilla on mahdollisuus lähteä vaikkapa kauppaan välitunnilla, mikäli niin haluavat. Koulut valittiin saavutettavuuden perusteella, kyse ei siis ole puhtaasta otannasta. Myös aika rajoitti useamman koulun valitsemista, vaikka laajempi otos olisikin saattanut olla parempi. Uutta tietoa laajempi otos sen sijaan tuskin olisi tuottanut, sillä varsinkin avoimissa kysymyksissä vastaukset ovat hyvin samansuuntaisia.

Selvittämistyössä olen käyttänyt kyselylomakkeita ja teemahaastattelua. Haastattelut toteutettiin sekä yläkouluissa että lukioissa, ja niiden pituus vaihteli 18 ja 27 minuutin välillä. Pirkkalan yläkoulussa ja lukiossa sekä Lempäälän lukiossa haastateltavat olivat oppilaskunnan hallituksen jäseniä, joskin Lempäälässä haastatteluun osallistui myös kaksi ei-hallituksen jäsentä. Kämmenniemen yläkoulussa haastateltavat olivat tukioppilaita. Yhteensä haastateltavia oli 20.

Kysely tehtiin Kämmenniemen ja Pirkkalan yläkoulujen neljälle kahdeksannelle luokalla. Molemmista kouluista vastauksia tuli 31 kappaletta, eli yhteensä 62 kappaletta. Vastausprosentti oli 100, sillä kyselyt kerättiin tunnilla. Joissakin lomakkeissa vastausten laatu on tosin varsin heikkoa, mutta teini-ikäisten kanssa se oli odotettavissakin. Osa vastauksista on siis käyttökelvottomia, osa kohdista taas tyhjiä. Jonkin verran vastauksiin on saattanut vaikuttaa se, että yksi vastanneista luokista oli poikaluokka. Alun kysymyksiin vastauksia tuli huomattavasti enemmän, samoin joihinkin yksinkertaisiin ja lyhyisiin kysymyksiin. Samakin ihminen on saattanut vastata yhteen kohtaan kattavasti ja jättää seuraavan tyhjäksi. Toki vastausten laatuun on saattanut vaikuttaa myös kyselyn ajankohta, sillä vastaukset kerättiin kevään viimeisillä tunneilla: Kämmenniemessä 21.5.2008 ja Pirkkalassa 26.5.2008. Toisaalta aina nuorten kanssa toimiessa törmätään samoihin ongelmiin, kun aikuiset tulevat kertomaan mitä tehdä.

Taustatietona kyselyyn vastaajilta kysyttiin heidän kuulumistaan erilaisiin ryhmiin. Selvästi eniten nuoria kuului urheiluseuroihin: Pirkkalassa 18 ja Kämmenniemessä 14. Pirkkalassa yksi vastaajista kuului nuorisovaltuustoon ja yksi kuvataidekouluun. Kämmenniemessä urheilun harrastajien lisäksi oli yksi 4H-kerholainen, yksi oppilaskunnan hallituksen jäsen ja tukioppilas.

Kukaan vastaajista ei vastannut osallistuneensa EU-hankkeeseen tai johonkin maaseudun kehittämishankkeeseen. Toisaalta kysymys saattoi olla niin vaikea, että siihen vastattiin automaattisesti ”ei”. Yhdessä luokassa oppilas kysyi, mitä EU-hankkeilla tarkoitetaan.

Kyselyn kysymykset oli aseteltu eri järjestykseen kuin missä ne tässä esitetään. Pyrin asettelemaan kysymykset niin, että vuoron perään olisi helpompia ja vaikeampia kysymyksiä, sekä monivalinta- ja avoimia kysymyksiä sopivassa suhteessa toisiinsa. Kaikkien kohdalla tämäkään ei toki auttanut. Silti vastauksissa on havaittavissa tiettyä kylläntymistä, joten tulosten uskoisin pysyvän melko pitkälti samoina, vaikka aineistoa laajennettaisiin. Myös haastatteluissa nousi esiin samoja asioita eri kouluissa.

Kyselyn teemat voi jakaa karkeasti kouluympäristöön, kotiympäristöön, kiinnostuksen kohteisiin ja osallistumisinnokkuuteen. Kysely on liitteenä lopussa.

3. VASTAUKSET JA ANALYYSI

Tässä luvussa käyn läpi tekemäni kyselyn sekä haastattelut. Otsikot ovat lomakkeessa esitettyjä kysymyksiä, mutta ne ovat eri järjestyksessä. Kyselyn tulosten lomassa on myös haastatteluissa ilmi tulleita asioita joko kysymyksiin liittyen tai omana kappaleenaan. Alaluvut on jaoteltu neljään teemaan: kouluympäristö, oma lähiympäristö, vaikuttamisinnokkuus sekä ajankäyttö ja osallistuminen. Vastauksiin olen sisällyttänyt paljon nuorten omia kommentteja, sekä kyselyistä että haastatteluista.

3.1. Kouluympäristö

Kouluympäristöstä tuntui järkevältä aloittaa, sillä se on nuorille luontainen ympäristö, jossa he viettävät suuren osan päivästä ja jossa monet sosiaaliset suhteet syntyvät. Kouluympäristö on myös hyvä paikka totutella vaikuttamiseen, sillä koulussa vaikuttaminen tapahtuu aina ohjaavan opettajan johdolla. Lisäksi koulun kautta kulkee paljon muutakin kuin opettamiseen tarkoitettua tietoa, esimerkiksi nuorisovaltuustot toimivat usein yhteistyössä koulujen kanssa. Koulu on hyvä tiedotuskanava, sillä tiedon välittäminen tehokkaalla tavalla tämän ikäisille nuorille voi muuten olla vaikeaa tai vähintäänkin haastavaa.

3.1.1. Vaikuttaminen koulussa

Haastatellut oppilaat pitivät omaa toimintaansa oppilaskunnan hallituksessa ja tukioppilastoiminnassa lähtökohtaisesti tärkeänä ja mukavana, mutta toivat samalla esiin joitakin epäkohtia, lähinnä tunteen siitä, ettei toiminta ehkä kuitenkaan ole kovin vaikuttavaa.

Pirkkalan lukiossa haastatellut oppilaat, jotka olivat kaikki oppilaskunnan hallituksen jäseniä, näkivät vaikuttamismahdollisuutensa nimenomaan ympäristöön vaikuttamisena. Oppilaskunnan

hallitus listasi aikaansaannoksikseen tapahtumat, hyvät penkit ja limsakoneet, eli yleisesti viihtyvyyden parantamisen, mutta oli aivan varma, etteivät oppilaat pääse vaikuttamaan opetuksen sisältöön tai suunnitteluun. Hallituksen jäsenet osallistuvat toki ns. opekokoukseen, mutta siellä on oppilaita yksi tai kaksi kerrallaan, joten he kokevat tilanteen niin jäykäksi, etteivät halua siellä ilmaista mielipiteitään:

Ja kyllä me opekokouksessa, kun siellä on edustaja, niin siellä käydään läpi se ensi vuoden toimintasuunnitelma, niin siinä saa avata suunsa, mutta ei sekään nyt hirveästi ole, kun sä olet siellä yksin ja opettajia ja kaikki, niin siellä ei hirveästi viitti..

Pirkkalan lukiossa oppilaskunnan hallitus on toteuttanut tämän vuoden aikana kyselyn, jolla selvitettiin, millaisia lehtiä oppilaat haluaisivat koulun käytäville. Lopputuloksista päätellen tytöt äänestivät poikia innokkaammin, mutta hetken aikaa asiasta kinattuaan oppilaskunnan hallitus pääsi yhteiseen lopputulokseen siitä, että valinta oli joka tapauksessa demokraattinen, sillä kaikilla oli ollut mahdollisuus äänestää.

Lempäälän lukiolaisten keskusteluissa tuli esiin, että oppilaskuntatyöskentely vaatii tietynlaista sosiaalista taitoa siihen ryhtyvältä. Ihmisen, joka haluaa tehdä töitä muiden viihtyvyyden eteen, täytyy olla sosiaalinen, avoin ja ennakkoluuloton, ja siihen vaaditaan ”*ehkä sitten vähän hullua päätä ja semmoista, että vaan rohkenee tehdä sillain omalla tavalla ne jutut*”. Lempäälässä opiskelijat nostivat esiin samoja asioita kuin Pirkkalassa, lähinnä siis viihtyvyyteen vaikuttamisen ja tapahtumien järjestämisen. Myös täällä nousi esiin harmi siitä, ettei opiskelijoiden mielipidettä todellisuudessa oteta huomioon. Yksi pojista olikin sitä mieltä, että oppilaskunta ei ole kovin vaikuttava kanava:

-- koska siis se mitä meitä kuunnellaan, jos meitä kuunnellaan, niin se on hyvin vähäpätöisissä asioissa, ja jos jostain syystä kuunnellaan jossain vähän tärkeämissä asioissa, niin sitten se on vaan sellainen sivuhuomio, että tyyliin jossain johtokunnan kokouksessa todetaan, että oppilaat oli tota mieltä.

Lempäälässä oppilaat tekivät lauseman, jossa ilmoittivat haluavansa pitäytyä vanhassa taukojärjestyksessä, jota 75 minuutin oppitunnit muuttivat, mutta unohtivat toimittaa sen oikealle taholle, jolloin kukaan ei edes kysellyt sen perään, olisiko oppilaskunnalla asiaan mielipidettä.

Pirkkalan yläkoulussa hallituksen jäseneksi sai pyrkiä kuka tahansa, ja heidät kutsuttiin vuorollaan esittäytymään vanhalle hallitukselle, joka teki muistiinpanot jokaisesta hakijasta ja valitsi heidät sillä perusteella. Vaikka tapa ei ole kovin demokraattinen, se sopii mielestäni yläkouluun, tai vaikkapa lukioonkin, sillä tällä tavalla toimintaan mukaan pääsisi myös niitä, jotka eivät halua mainostaa itseään vaaleja varten, tai ovat muuten ujompia.

Vaikka oppilaat kokevatkin tehtävänsä tärkeäksi, nousee esiin huoli siitä, että oppilaskunta ja sen hallitus ovatkin ehkä enemmän hauskoja, kuin vakavasti otettavia. Se on siis enemmänkin bileiden järjestäjä kuin vastuuntuntoinen päätöksentekijä koulua koskevissa asioissa. Erityisesti lukiossa tuohtumus on ymmärrettävää, sillä monet lukioikäiset epäilemättä haluaisivat ottaa kantaa vaikkapa tuntijärjestykseen tai valinnaisten kurssien sisältöihin.

3.1.2. Onko koulussasi tarpeeksi välituntiaktiviteetteja?

Kysymyksen selitteeksi oli annettu esimerkki ”palloja, koreja, telineitä, harrastetiloja jne”. Kämmeniessä 17 oppilaan (59%) mielestä välituntiaktiviteetteja on tarpeeksi. Kaksi jätti vastaamatta. Pirkkalassa kaikki vastasivat kysymykseen: heistä suurin osa, 25 oppilasta eli 81%, oli sitä mieltä, että välituntiaktiviteetteja ei ole tarpeeksi.

3.1.3. Voiko niitä käyttää muulloin kuin kouluaihana?

Kämmeniessä suurin osa vastaajista (78% = 21 vastaajaa) ilmoitti, että välitunnilla käytettäviä aktiviteetteja voi käyttää muulloinkin kuin kouluaihana. Kysymyksellä viitattiin edellä olevaan kysymykseen, joten se oli helppo ymmärtää. Tyhjiä vastauksia oli kaksi, hyödyttömiä myös kaksi.

Pirkkalassa kokemus oli melko lailla päinvastainen: kaksi kolmasosaa vastaajista (19 kpl) oli sitä mieltä, että välituntiaktiviteetteja ei voi käyttää muulloin kuin kouluaihana. Kymmenen vastaajaa ilmoitti, että välineitä voi käyttää muulloinkin.

Vastauksia katsellessa täytyy huomioda se, että yläkouluikäisten mielenkiinnon kohteet vaihtelevat jo rajusti ihmisestä riippuen, joten se mikä toisesta vaikuttaa mielenkiintoiselta, voi toisesta olla tylsintä mahdollista. Tämä saattaisi selittää vastausten suurta hajontaa, sillä ulkopuolisena voisi kuvitella, että välineet joko ovat käytettävissä tai eivät ole.

3.1.4. Toteutetaanko koulussasi mielenkiintoisia projekteja? Millaisia ne ovat olleet? Kuka niitä vetää?

Kämmeniemen koulussa tähän vastasi noin puolet vastanneista (16 vastausta). Yhdeksän vastaajaa vastasi ”ei/ en tiedä” ja kuusi jätti kohdan tyhjäksi. Yleisesti ottaen ne, jotka vastasivat, muistivat tukioppilaiden tempaukset teemapäivistä, jolloin oppilaiden olisi tarkoitus pukeutua samanvärisiin vaatteisiin. Ilmeisesti kaikki eivät kuitenkaan halua noudattaa tällaisia ohjeita tai toivomuksia.

Tukarit pitää joskus teemapäiviä, ihan mukavia, vaikka osallistujia voisi olla enemmän.

Tukioppilaat järjestävät koulussamme teemapäiviä. Kouluumme on myös tehty pari isoa seinämaalausta.

Pirkkalassa vastauksia tuli 17. Hyödyttömiä vastauksia oli kaksi, ”ei/ en tiedä” -vastauksia 10 ja tyhjiä kaksi. Näissä vastauksissa ei yhtä selkeästi nouse esiin tietty tapahtuma, mutta silti muistetaan, että tapahtumia on ollut. Osa piti tapahtumia hauskoina, osa ei.

Jos on projekteja (harvemmin), ne eivät ole erityisen hauskoja.

Joo, jonkun verran ja ihan hauskoja on ollu, kai toi oppilaskunta tai ne vetää.

Ei mitään hauskaa ny oo ollu, vaan vappuna pukeutuminen, mutta siihen se on jääny.

Järjestäjien kannalta parasta olisi tietysti saada palautetta tapahtumista, kuten ensimmäisestä kommentista huomaa. Tapahtumien tarkoitushan on nimenomaan elähdyttää koululaisten arkea, joten suurimman osan niistä soisi olevan heille hauskoja. Kenties oppilailta voisi myös kysyä, millaisia tempauksia ja teemapäiviä he toivoisivat.

Tärkeimpiä ja näkyvimpiä oppilaskunnan projekteja kouluissa ovat kioskit, eritoten yläkouluissa. Oppilaskunta ylläpitää kioskeja, joissa tosin karkkikohun jälkeen myydään vain terveellisiä välipaloja, kuten hedelmiä. Kämmenniemen koululla ilmeni, että viinirypäleet loppuvat kioskista useimmiten ensimmäisenä. Silti kukaan ei ole esittänyt, että viinirypäleitä ostettaisiin enemmän kuin muita hedelmiä. Pohtiessaan, kuinka nopeasti asiaan saataisiin muutos jos sellaista lähdetäisiin ajamaan, oppilaat tulivat siihen tulokseen, että jos he kertoisivat toiveensa luokan edustajalle oppilaskunnassa, muutos saattaisi tapahtua jo seuraavan ostosreissun jälkeen. Pirkkalan yläkoulussa oppilaskunta järjestää esimerkiksi vappunaamiaisia ja pitää kioskia kahdesti viikossa, ”ja se on niin kuin meidän kaikkien vastuulla”. Lisäksi koululla on ei-oppilaskunnan kioski, jossa myydään limsaa ja karkkia. Samanlainen järjestely oli myös Lempäälän lukiossa.

3.1.5. Kuinka usein käyt nuorisotalolla/ nuorisotiloissa?

Tämä oli yksi niistä kysymyksistä, joihin kaikki vastaajat ovat vastanneet molemmissa kouluissa. Kämmenniemessä nuoret käyvät nuorisotiloilla huomattavasti pirkkalalaisia harvemmin. Koska vastauksissa ei ollut vaihtoehtoa ”ei koskaan”, nekin vastaukset ovat kohdassa ”harvemmin kuin kerran kuussa”. Kämmenniemessä suurin osa käy nuorisotiloilla äärimmäisen harvoin, kun taas Pirkkalassa vastaukset jakaantuvat tasaisemmin. Siellä on sellaisiakin vastaajia, jotka saattavat käydä nuorisotiloilla useita kertoja viikossa. Toisaalta kyselyssä ei kysytty, missä päin kuntaa asuu, joten Pirkkalassa lähellä keskustaa asuvat pääsevät nuorisotiloille huomattavan helposti.

	Kämmenniemi	Pirkkala
joka päivä	0	0
3-5 krt/ vk	0	5
kerran viikossa	1	6
joitakin kertoja kk:ssa	6	5
harvemmin kuin kerran kk:ssa	24	15

Nuorisotiloissa kokoontuminen on sidottu kouluvuoteen. Kesällä ne harvemmin ovat edes auki. Lisäksi nuorisolla on muitakin paikkoja, joissa kokoontua. Kämmenniemen yläkoululla poika kertoi, että ”kyllä mä melkein varmaan joka toinen päivä käyn pyörällä täällä kattomassa, että ketä täällä on. Täällä yleensä on joku porukka jotain ysejä ja kaseja, mä katon että missä ne on.”

Pirkkalassa on nuorisokahvila Nastan lisäksi myös ”seuris”. Se on Pirkkalan seurakuntatalolla kaksi kertaa viikossa järjestettävä nuorten ilta, joka on nuorten keskuudessa ilmeisen suosittu. Eräs yläkoululla haastatelluista pojista kertoikin, että Pirkkalan nuorisotyö on Suomenkin mittapuussa varsin aktiivista, tosin nuoret pitivät tärkeänä tähdentää, että ”ei se ole mitään sellaista jeesustelua siellä, vaan ihan sellaista vapaata oleskelua”. Tosin ”seuris” tavoittaa vasta rippikoulun käyneet, eli nuorempia tapahtumissa ei käy. Lukiolaisten haastattelussa tuli ilmi, että Nastassa kokoontuu ilmeisesti varsin pienen piirin porukka, ja tästä syystä muut eivät halua mennä sinne. Kokoontujat ovat lähinnä yläkouluikäisiä, joten lukiolaiset eivät enää sinne halua. Silti myös lukiolaisten haastattelussa nousi esiin seuriksen suosio.

3.2. Oma lähiympäristö

Oma lähiympäristö on nuorille tärkeä, sillä siellä ovat useimmiten parhaat ystävät. Monilla nuorilla on kuitenkin harrastuksia, joiden vuoksi he joko itse kulkevat kaupunkiin tai vanhemmat kuljettavat heitä. Kuitenkin harrastaminen lähialueilla olisi jatkuvaa reissaamista ekologisempaa ja auttaisi nuoria hahmottamaan omaa aluettaan ja innostumaan sen parantamisesta ja kehittämisestä.

3.2.1. Onko lähiympäristössäsi tarpeeksi harrastusmahdollisuuksia?

Tähän kyselyn ensimmäiseen kysymykseen ovat vastanneet kaikki vastaajat molemmissa kouluissa. Kämmenniemen kahdeksaluokkalaisista 13 on sitä mieltä, että harrastusmahdollisuuksia ei ole tarpeeksi, kun taas 18 kokee mahdollisuuksia olevan tarpeeksi (42% ja 58%). Pirkkalassa tilanne oli lähes tulkoon sama: 12 vastasi ”ei” (39%) ja 19 vastaajaa vastasi ”kyllä” (61%).

3.2.2. Jos ei, millaisia harrastusmahdollisuuksia haluaisit lisää?

Vaikka harrastusmahdollisuuksiin Kämmenniemen koulussa oltiinkin tyytyväisiä, löytyi silti joitain parannusehdotuksia. 17 vastaajaa jätti kohdan tyhjäksi, mutta ehdotuksia oli 10. Yleisimpiä olivat liikuntaan liittyvät toiveet. Kahdessa kohdassa esiin nostettiin pesäpallo, yhdessä nurmijalkapallokentät ja uimarantojen kunnostus. Yksi toivoi käsitöihin liittyviä aktiviteetteja. Toisaalta joku oli toivonut myös uintia.

Liikuntaa, pesistä ei ole ollenkaan tämän ikäisille tytöille.

Esimerkiksi pienemmille lapsille enemmän toimintaa ja nuorille jotain toimintaa tai vaikkapa tanssia.

Myös Pirkkalassa toivottiin tanssia ja pesäpalloa. Yhteensä 12 vastaajaa esitti joitain parannusehdotuksia, 18 jätti kohdan tyhjäksi. Kaksi vastaajaa oli harmissaan siitä, että tarjottava liikunta on joukkuelajeja, joissa aina kilpaillaan. Motocross oli kahden vastaajan ehdotuksena ja taistelulajitkin nousivat esiin parista vastauksesta.

Tanssia ja yleisurheilua, ei kilpailulajeja!!

Nuorille enemmän erilaisia tansseja, joogaa ja muuta liikuntaa, ei pelkästään joukkuepelejä niin kuin tällä hetkellä on pääsääntöisesti. Myös käsityökerho olisi kiva. Pyöräilyratoja metsiin.

Teiskon Urheilijoiden Kämmenniemen jaoston puheenjohtaja Ulla-Maija Mäkelä korostaa hyöty- ja leikkiliikunnan merkitystä lasten ja nuorten terveydelle. Jokainen nuori tarvitsisi jonkinlaista liikuntaa puolitoista tuntia päivässä, ja koulun välituntien aikana tätä tarvetta ei ehditä täyttää. Kuten vastaajat, myös Mäkelä peräänkuuluttaa ns. höntsyliikunnan tarvetta ja merkitystä. Kämmenniemessä järjestetäänkin myös nappulajengijalkapalloa, jossa tarkoituksena on vain pelaila, ei siis kilpailla toista joukkuetta vastaan. Viime vuonna ringissä oli ollut 105 vakuutettua lasta, tänä vuonna 80-90. Tänä kesänä kävi niin valitettavasti, että yksi joukkue ei päässyt pelaamaan ollenkaan, sillä sille ei löytynyt valmentajaa. Mäkelä nostaakin urheiluseurojen suureksi ongelmaksi vetäjien puutteen. Hänen mukaansa vanhemmat usein ajattelevat, että lähteäkseen ”valmentajaksi” lasten harrastuksiin pitäisi itse olla lajin huippu. Näin ei kuitenkaan ole, vaan vanhemmat ovat paikalla vain auktoriteetteina ja pitämässä kiinni säännöistä, kuten vaikkapa jalkapallossa. Ulla-Maija Mäkelä kertoo, että yleisesti ottaen urheiluseuran toimintaa kehitetään

huhujen perusteella. Kun kylällä joku kertoo, että olisi kiva pelata sulkapalloa, urheiluseura pyrkii järjestämään siihen resurssit.

3.2.3. Mainitse kolme parasta ja kolme huointa asiaa omassa lähiympäristössäsi

Pirkkalassa tähän kysymykseen vastasi 27 oppilasta. Yksi vastauksista oli hyödytön ja kolme kokonaan tyhjiä. Hauskinta on huomata, että vastauksina huonoja puolia tuli vähemmän kuin hyviä puolia. Vastaukset on teemoiteltu niin, että saman teeman alle mahtuisi useampia vastauksia. Hyviin puoliin mainintoja tuli 11 teemaan yhteensä 62 kpl, kun taas huonoille puolille löytyi vain kahdeksan yhteistä teemaa, joihin tuli 28 mainintaa. Näiden ulkopuolelle jää toki vielä useita huomioita, joista osa on esitetty alla erikseen.

Pirkkalan hyviä puolia ovat 'luonto', 'kaupat' ja 'liikunta' (jokainen 9 mainintaa). Seitsemän kertaa mainittiin 'rauhallisuus' jossain muodossa. Viisi kertaa mainittiin sekä 'kaverit' että 'uimaranta'. Neljä tai kolme mainintaa keräsivät 'Tampere', 'koulu', 'harrastusmahdollisuudet', 'kirjasto' ja 'ihmiset'.

Pirkkala:

Rauhallista maalaismaisemaa, pieniä kyläkouluja, paljon toimintaa nuorille.

Metsät, pieni paikka ja mukavat ihmiset.

Hyvät ulkoliikuntamahdollisuudet, vesistöt.

Kaverit, paikat.

Rauhallinen, kaupat vieressä, Tampere lähellä.

Rauhallisuus, kaupunki ja palvelut lähellä ja hyvä nuorisotyö.

Huonoista puolista eniten nuoret kiinnittivät huomiota rakentamiseen (7 mainintaa). Viisi kertaa harmiteltiin nuorisotilojen pienuutta tai muuta huonoutta. Neljä kertaa mainittiin 'huonot harrastusmahdollisuudet'. Kolme tai kaksi mainintaa ovat saaneet 'liikenne', 'huonot liikenneyhteydet', 'huonot liikenneväylät', 'pieni paikka' sekä 'liian vähän tapahtumaa nuorille'.

Pirkkala:

Huonoa voisi olla nuorisotilat rakennuksena, Nasta on kooltaan pieni, joten sinne ei houkuta mennä, nuorille enemmän tapahtumia, vähän sisätiloja joissa talvisin voisi olla.

Teollisuusalue, liian tiheä asutus.

Enemmän nuorisotiloja ja vaikka nettikahvila, järven rannat ovat huonot.

Tuppukylä, ei elämää, talot rakennetaan vieriviereen.

Bussimatkat kalliita, ei uimahallia, Pirkkalan sisällä pitkät matkat vaikei täällä ole mitään.

Kuten aina, myös näissä vastauksissa nousee esiin, että kaikki eivät voi olla tyytyväisiä. Kun toiset kehuvat uimarantoja, yksi kokeekin ne huonoiksi. Pirkkalan vahva muuttovoittoisuus näkyy voimakkaana rakentamisena, mihin myös nuoret kiinnittävät huomiota. Kyselyiden ja haastatteluiden aikaan Pirkkalan keskustaan oli kaivettu valtava monttu, joka selkeästi kulkemista vaikeuttavana tekijänä heijastui näissä vastauksissa. Huomionarvoinen asia on kirjaston nouseminen mainintoihin. Kyse tuskin kuitenkaan on innokkaista lukijoista, vaan kirjasto toiminee nuorten tapaamispaikkana, sillä siellä voi oleskella kylmälläkin ilmalla.

Kämmenniemessä kysymykseen tuli myös 27 vastausta. Yksi vastaus oli hyödytön, kaksi vastasi 'en tiedä', ja yksi jätti kohdan tyhjäksi. Hyvien asioiden listalta nousi esiin kahdeksan teemaa, joihin tuli yhteensä 37 mainintaa. Korkeimmalle nousivat hyvät harrastus- ja liikuntamahdollisuudet (10 mainintaa). Seuraavina olivat 'ranta' ja 'rauhallisuus' (6 mainintaa kumpikin). Neljä kertaa mainittiin 'koulu' ja 'luonto', ja kolme kertaa 'kaverit'. Kaksi mainintaa keräsivät sekä 'liikenneväylät' että 'kaupunki lähellä'.

Kämmenniemi:

Harrastusmahdollisuudet, kaupunki lähellä ja rauhallinen asuinalue.

Pyörätiet on kivoja.

Rauhallista, paljon tilaa tehdä jotain.

Nuorille löytyy tapaamispaikkoja.

Sen sijaan huonojen puolten kanssa Kämmenniemen oppilaat olivat hämmästyttävän yksimielisiä. Esiin nousi vain kolme teemaa: 'pitkät välimatkat' (10 mainintaa), 'ei kauppoja' (5) ja 'vähän harrastusmahdollisuuksia' (2). Kaksi vastaajaa nosti esiin myös yhteiskunnan lieveilmiöt, alkoholistit ja huumeiden välittäjät. Vastauksista ei tokikaan ilmene, mistä päin aluetta nämä vastaajat tulevat.

Kämmenniemi:

Yläasteet melko kaukana, iso tie vieressä.

Liian vähän bussivuoroja, liian vähän mitään kauppoja tai kuppiloita.

Pitkät välimatkat, vähän harrastusmahdollisuuksia.

Kohta aletaan rakentamaan taloja.

Koirat, juopot, työmaat.

Liikaa juoppoja, huumevälittäjiä alueella.

Yleisesti ottaen voisi väittää, että nämä nuoret ovat varsin tyytyväisiä omiin asuinalueisiinsa. Myös haastatteluissa nousi esiin, että monet asuvat mieluummin väljemmin ja kauempana keskustasta kuin ahtaasti kaupungissa. Alueiden eroista huolimatta tyytyväisyys sekä tyytymättömyys tuntuvat kohdistuvan samoihin asioihin: nuoret haluavat omia paikkoja, joissa tavata kavereitaan ja vapautta liikua. Erityisesti linja-autovuorojen vähyys on kirvoittanut useita kommentteja.

3.2.4. Tuntuuko sinusta siltä, että voit vaikuttaa omaan lähiympäristöösi? Miten?

Kämmenniemessä 18 vastasi "ei", Pirkkalassa puolestaan 11. Tyhjäksi tämän kohdan jätti molemmissa kouluissa kaksi vastaajaa. Annetut vastaukset jakaantuivat tässä kohdassa kahtia. Osa on ymmärtänyt lähiympäristöön vaikuttamisen konkreettisenä kädenjälkenä, ja vastannut, että lähiympäristöön voi vaikuttaa pitämällä ympäristön siistinä ja olemalla roskaamatta, osa taas abstraktimpana asiavaikuttamisena, jollaista vain harvat kokevat omaavansa.

Pirkkalassa kolme nuorista vastasi, että he voisivat ehkä vaikuttaa, jos kuuluisivat nuorisovaltuustoon tai oppilaskunnan hallitukseen. Suurin osa kuitenkin piti lähiympäristöön vaikuttamista siisteytenä ja roskien keräämisenä.

Voisin, jos olisin nuorisovaltuustossa. (Pirkkala)

Jonkin verran kyselyillä. (Pirkkala)

Kyllä, sanomalla mielipiteensä ääneen ja keräämällä adressin. (Kämmenniemi)

Pitämällä huolta siitä. Korkea-arvoisiin asioihin ei kuitenkaan näin nuorilta kysyä mielipidettä. (Kämmenniemi)

Ehkä juuri tällaisilla kyselyillä. (Pirkkala)

Ei siihen oikein voi vaikuttaa, paitsi olemalla roskaamatta. (Pirkkala)

Voin ainakin vaikuttaa ympäristön viihtyvyyteen pitämällä sen siistinä. (Kämmenniemi)

Roskaamisen mieltäminen tähän kysymykseen johtunee koulun vaikutuksesta, sillä peruskouluissa pidetään joka kevät siivouspäiviä, joiden aikana siivotaan vaikkapa katujen varsia. Kämmenniemessä nuoret itse nostivat roskaamisen yhdeksi alueen ongelmista. Ympäristöön vaikuttaminen on siis suurimmaksi osaksi koettu konkreettisena vaikuttamisena, sellaisena asiana, joka on jokaisen nähtävissä. Vikaa on myös kysymyksen asettelussa, sillä siinä ei tarkennettu, mitä ympäristöllä tarkalleen ottaen tarkoitetaan.

3.2.5. Nuorten kokemus omasta alueestaan haastatteluiden valossa

Kaikissa kouluissa haastatellut olivat tyytyväisiä asuinpaikkaansa ja keksivät enemmän hyviä kuin huonoja puolia siitä. Enimmäkseen valiteltiin pitkiä välimatkoja ja huonoja liikenneyhteyksiä. Näiden vastapainoksi nousevat kuitenkin luonto, hyvät harrastusmahdollisuudet, hyvä yhteishenki ja turvallisuus. Pienet kunnat nähdään vahvasti Tampereen vastakohtana, sillä Tampere edustaa selkeästi kaupunkia, kun taas oma kunta on jotain kaupungin ja maaseudun väliltä. Negatiivisimmin oman alueensa kokivat yllättäen Kämmenniemen koululaiset, mutta sitä saattaa selittää pitkä koulumatka, sillä Kämmenniemeen tullaan monesta eri kylästä.

Kämmenniemen yläkoulu:

Kämmenniemen kahdeksaslukulaisten ensimmäinen ajatus omasta alueestaan oli melko negatiivinen: *”Käpylä. Käpykylä. Takapajula. Perämettä. Tänne tulee viidakkolinja. Tää on niin kaukana. Tai siis bussia kutsutaan viidakkolinjaksi. - - Kaukana sivistyksestä.”* Silti ilmeisesti positiiviseksi asiaksi haastatellut kokivat uusien talojen ilmaantumisen alueelle, vaikka niitä ”kanaloiksi” kutsuvatkin. Hetken aikaa ajateltuaan nuoret totesivat, että alueella on kuitenkin paljon parempi maine vaikkapa Hervantaan verrattuna. Osa koki ehkä jopa hieman harmilliseksi sen, että monet kaupungin keskustassa asuvista ikätovereista eivät tiedä, missä heidän asuinpaikkansa sijaitsee. Tytöt kertoivat siitä, kuinka he kavereidensa kanssa tai harrastustensa parissa joutuvat tosissaan selittämään ja kuvailemaan sitä, missä asuvat. *”Kaupungin raja”* kulkee heidän mukaansa hyvin lähellä keskustaa:

Kun mun kaveri on kaupungissa koulussa, ja - - kun se oli selittänyt, että mä olen koulussa täällä, niin ne oli olleet, että missä on Kämmenniemi. Ne ei ollut tiennyt, ne ei ollut tiennyt edes Tasannetta. Ne oli tiennyt Atalan, mutta siitä eteenpäin tänne päin ei. (Kämmenniemi)

Myös pientä koulua pidetään hyvänä asiana, vaikka monissa kyselyvastauksissa juuri koulumatkaa ja välimatkoja valiteltiin. Haastatellut nostivat kuitenkin esiin sen, että jollei tätä koulua olisi, kämmenniemeläiset joutuisivat menemään kaupunkiin yläkouluun ja Terälahdesta tuleville matka olisi vielä pidempi.

Pirkkalan yläkoulu:

Haastattelussa Pirkkalan parhaiksi puoliksi mainittiin vehreys, hyvät palvelut ja hyvä yhteishenki nuorten keskuudessa. Positiivista oli sekin, että *”täällä on paljon tekemistä, on urheilukenttä, ja*

kirjasto, ja Nasta". Tiedusteltaessa, onko Pirkkala kaupunkia vai maaseutua, yksi nuorista vastasi sen olevan "vähän sellainen sekoitus".

No ehkä parhaita puolia on, että tää ei ole sellainen betoniviidakko niin kuin Tampere tuossa vieressä joiltain asuinalueilta on.

Siirryttyäni toisen kunnan alueelle, olin kiinnostunut nuorten kokemista kuntarajoista. Kysyessäni "Ajatteletteko Pirkkalaa omana erillisenä kuntanaan vai osana Tamperetta?", vastaus oli melko yksiselitteinen: kaikkien mielestä Pirkkala ja Tampere ovat "ihan erilliset. Tampere on semmonen.. tommonen suurkaupunki tossa vieressä." Lisäksi näiden nuorten mielestä Härmälä erottaa Pirkkalan ja Tampereen selkeästi toisistaan. Sen sijaan lentokentästä nuoret eivät ajattele juuri mitään. Lentokenttä on kaukana, "Se vaan on siellä mettässä. Se on vähän niin kuin erillinen alue Pirkkalasta".

Pirkkalan lukio:

Ensimmäisenä negatiivisena asiana esiin nousivat huonot liikenneyhteydet. Vaikka liikennöinti Tampereen ja Pirkkalan välillä on vilkasta, ei kauemmaksi mene kovinkaan montaa bussivuoroa. Joillekin alueille kulkevat bussit aamulla ja iltapäivällä, jotta koululaiset pääsevät kulkemaan niillä. Mielenkiintoista tässä keskustelussa oli huomata, kuinka nuoret tavallaan "puolustivat" omaa aluettaan. Eräs haastatelluista esitti, että ehkä alueelle ei kulje busseja, koska siellä ei ole asukkaita. Kyseisellä alueella asuvat sen sijaan vakuuttivat alueella olevan reilusti asukkaita, ja lisää tulee koko ajan. Muuttoliike on muutenkin asia, joka leimaa Pirkkalan nuorten kuvaa omasta kotikunnastaan, samoin kuin käsitys Pirkkalan varakkuudesta:

P: Onhan Pirkkala tosi varakas kunta, ja sen kyllä ihan näkee täällä.

T: Niin meillä on noi hienot tekonurmikentät tossa (naurua) ja kaikkee

Ylipäätään vastauksista kuultaa tyytyväisyys asuinpaikkaan, sillä positiivisia asioita kerääntyä vastauksiin reilusti. Nuoret listasivat hyviksi puoliksi turvallisuuden, hyvät harrastusmahdollisuudet, hyvät palvelut, oman lukion, asukkaiden nuoren iän ja alueelle muuttavat lapsiperheet.

- - tosi paljon on just lapsiperheitä ja tosi paljon tulee ihmisiä tähän ja menee töihin kaupunkiin. Muuttaa mieluummin omakotitaloon tänne, kun on ihan ajomatkan päässä.

Toisaalta lapsiperheet nousivat myös negatiivisten asioiden listalle, sillä nuorten mielestä lapsiperheistä ja heidän tarpeistaan puhutaan niin paljon, että nuoret jäävät heidän varjoonsa. Esimerkkinä nuoret mainitsivat vähäiset vapaa-ajanviettomahdollisuutensa, joita ei ole juuri muita kuin urheilun parissa. Naureskellen nuoret nostivat esiin myös ABC:n, jota he eivät ilmeisestikään pidä parhaana mahdollisena vaihtoehtona. Nuoret kertoivat, että "oli meillä tuossa yksi kahvila, mutta sekin pistettiin matalaksi nyt". Sen sijaan ainakaan tämä ryhmä ei ollut innostunut nuorisokahvila Nastasta alkuunkaan, sillä heidän mukaansa siellä käy vain yksi ja sama pieni porukka, ja siksi muut eivät halua mennä sinne.

Lukiolaisten ja yläkoululaisten näkemykset Tampereen ja Pirkkalan rajoista menevät tismalleen yhteen, sillä myös lukiolaiset korostavat kuntien erillisyyttä:

T: En mä pidä itteeni tamperelaisena.

T: En mäkään.

T: Tää on toisaalta sillain lähellä, mutta sitten tää on kuitenkin oma rauhallinen..

T: Tää on just sopiva.

Nuorten näkemykset eroavat melkoisesti Pirkkalan kunnan visiosta, sillä kunta määrittelee itsensä omilla kotisivuillaan seuraavasti: ”Lempeästi urbaani, itsenäinen, peruspalveluistaan huolehtiva kunta. Pirkkala on kiinteä osa 340 000 asukkaan Tampereen kaupunkiseutua.” Lentokentästä nämäkään nuoret eivät paljoa piittaa, mutta ajattelevat kuitenkin sen mukanaan tuomia tulevaisuuden hyötyjä, kuten alueella nousevaa rakennuskantaa, vaikka eivät rakentamisen kohteista selvillä olekaan.

Lempäälän lukio:

Ensimmäisenä asiana Lempäälän mainetta pohdittaessa nousi esiin, että nuoret kokevat yllättäväksi sen, että Lempäälä tunnetaan niin huonosti: ”- - aika monet tamperelaiset ei edes tiedä, missä Lempäälän keskusta on, ja sitten ne pitää tätä ihan maalaiskuntana, vaikka tää on ihan siinä vieressä”. Toiset taas huomauttavat, että Lempäälä tunnetaan Ideaparkistaan, vaikka tämä aihe kiistaa aiheuttikin. Jonkun toisen mielestä taas Tampereen ulkopuolella kukaan ei ole koskaan kuullutkaan moisesta kolossista. Parhaiksi puoliksi nuoret listaavat Lempäälän olevan ”lähellä”, joskaan eivät määrittele, mitä paikka mahtaa olla lähellä. Toisaalta he toteavat myös, että halutessaan sieltä pääsee helposti mihin vain. Hyväksi asiaksi yksi listaa sen, että pienellä paikkakunnalla nuoret tuntevat toisensa hyvin, joten kadulla kulkiessa tulee useimmiten tuttuja vastaan, toisin kuin suuremmassa kaupungissa. Lempäälä on yhtä aikaa sekä rauhallinen että kaupunkimainen: ”semmoinen maalaispaikka, mutta kumminkin toisaalta...”. Myös täällä nuoret ilmoittavat asuvansa mieluummin Lempäälässä kuin ”jossain Hesän keskustassa tai Tampereella”.

Huonoina puolina nuoret nostivat esiin selkeän keskustan puuttumisen, ”se on tossa kirkonmäen puolessa välissä se keskusta”, rumat rakennukset ja keskustan autioitumisen viikonloppuisin. Tiedustelllessani, missä ihmiset mahtavat sitten olla silloin, nuoret kertovat heidän olevan ”kotona istumassa tai sitten Tampereella ryypäämässä”. Näiden nuorten mukaan Lempäälässä ”ei etenkään kunnan järjestämänä tapahdu paljookaan”. Sen sijaan eräs oppilaskunnan hallituksen jäsen on tänä keväänä järjestänyt kolmen kaverinsa kanssa bänditapahtuman Lempäälässä. Järjestäjä itse ei halua kutsua tapahtumaa festariksi, vaikka kaikki muut niin suurieleisesti tekevätkin. Terva-rock -tapahtumassa oli soittamassa kymmenen bändiä ja järjestäjät hakivat Nuorten akatemian Homma-rahaa järjestämiseen.

Myös täällä nuoret haluavat ehdottomasti erottautua Tampereesta, ja kokevat Tampereen ja Lempäälän selkeästi erillisiksi alueiksi. Sen sijaan Marjamäessä sijaitseva Ideapark koetaan osaksi Lempäälää, ja nähdään siitä pitkällä aikavälillä olevan enemmän hyötyjä kuin haittoja. Yksi pojista tosin huomautti, että ”siihen oli aika vaikea sopeutua, että tuli tuollainen massiivinen kolossi - -”.

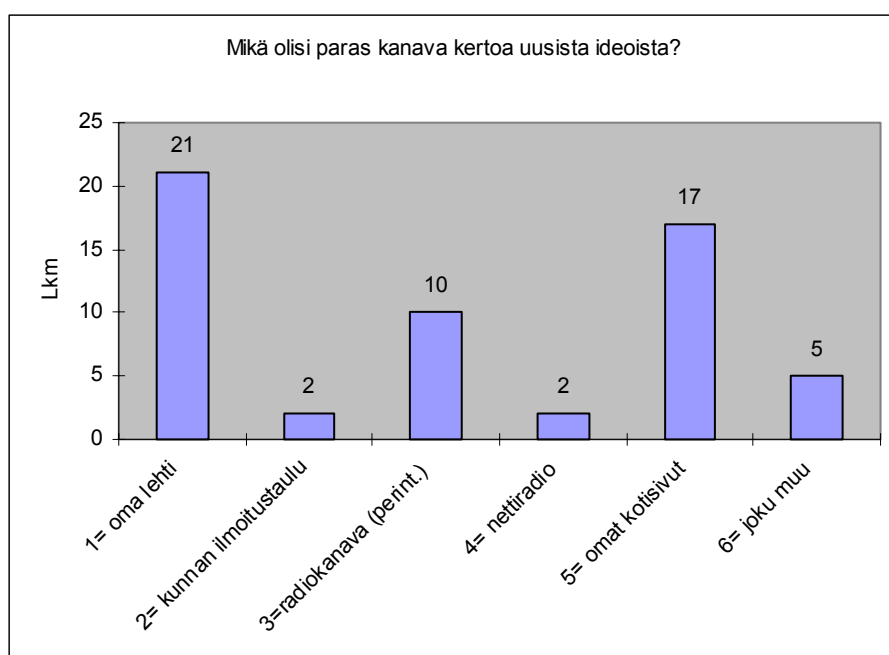
3.3. Vaikuttamisinnokkuus

Tämä osio on kyselyn keskeisintä sisältöä, mutta sen kysymyksiä oli ripoteltu kyselyn eri kohtiin. Vaikuttamisinnokkuutta pyrin selvittämään mm. sillä, olisivatko nuoret valmiita jakamaan omia ideoitaan muiden kanssa tai valmiita toteuttamaan omia ajatuksiaan. Tiedonkulku on oleellinen osa nuorten aktivoimista, joten nuorten mielestä parhaan tiedotuskanavan selvittäminen oli näkemykseni mukaan myös tärkeää.

3.3.1. Mikä olisi paras kanava kertoa uusista ideoista muille ja mielusti mahdollisimman laajalle yleisölle?

Tiedotuskanavan valinta jakoi mielipiteitä vahvasti. Pirkkalassa kaikki vastasivat tähän kysymykseen, Kämmenniemessä yksi vastauksista oli tyhjä ja neljä hyödyttömiä. Kämmenniemessä vastaukset myös hajaantuivat laajemmin kuin Pirkkalassa, missä peräti 15 vastannutta 31:stä valitsi parhaaksi tiedotuskanavaksi oman lehden. Seuraavaksi eniten kannatusta Pirkkalassa saivat omat kotisivut (11 kpl). Kämmenniemessä suosituin vaihtoehto oli perinteinen radiokanava (8 kpl), seuraavina olivat oma lehti (6 kpl) ja omat kotisivut (6 kpl).

Alla kaikkien vastanneiden mielipiteet yhteenlaskettuina. Omaa lehteä piti parhaana kanavana 21 oppilasta (37%), omia kotisivuja 17 oppilasta (30%) ja perinteistä radiokanavaa 10 vastaajaa. Kunnan ilmoitustaulua ja nettiradiota kannatti 2 vastaajaa.

Joku muu -kohtaan tulleita vastauksia olivat koulun kanslia, tietokonepeli, kunnallinen lehti, televisio sekä tunnettu ja luettu lehti esim. Pirkkalainen.

Vaikka omat kotisivut saivatkin toiseksi eniten ääniä, ei internet tiedonvälityskanavana silti ole välttämättä paras mahdollinen. Kyselyn lopussa oli kohta, jossa kysyttiin, ovatko nuoret käyneet tutustumassa varta vasten nuorisolle tehtyihin aloitesivustoihin, kuten www.valtikka.fi, www.aloitekanava.fi, www.homma.fi tai www.otakantaa.fi. Lähes poikkeuksetta kaikki vastasivat ”ei”. Vain kaksi ihmistä kaikista vastanneista oli käynyt otakantaa.fi-sivustolla, muilla ei kukaan.

Otakantaa.fi on valtionhallinnon keskustelufoorumi, jolla keskustellaan kesäkuun aikana mm. kuntien sivistys- ja kulttuuripalveluista ja vaalijärjestelmän uudistamisesta, joten se ei ole pelkästään nuorisolle tarkoitettu. Valtikka puolestaan on nuorten verkkodemokratiahanke, jota opetusministeriö rahoittaa. Sivuja ylläpitävälle toimitukselle voi lähettää oman mielipiteensä sivuista ja tällä tavalla vaikuttaa myös sivujen ulkonäköön ja sisältöön. Aloitkanava on uusien ideoiden esittämisen areena, joka tällä hetkellä toimii aktiivisimmin Lapin läänissä. Muualta Suomesta aloitkanavalla on oma kanavansa vain Jyväskylällä ja Espoolla. Pirkkalan sivuilta on kuitenkin linkki tälle sivustolla. Homma.fi-sivu on Nuorten akatemian sivusto, jolla annetaan

ideoita ja ohjeita uuden projektin aloittamiseksi, sekä neuvotaan, miten hakea Nuorten akatemian Homma-rahaa.

Oman kotikuntansa kotisivuilla nuoret olivat käyneet harvakseltaan. Kysymys oli avoin, joten vastaukset vaihtelivat melkoisesti, mutta yleisesti ottaen kotikunnan sivuilla on käyty harvoin, ja silloinkin siihen on liittynyt koulu tai koulutehtävä.

3.3.2. Olisitko valmis itse osallistumaan valitsemasi tiedontuottamiskanavan tuottamiseen (esim. kirjoittamaan lehtiartikkelin uusista ideoista tai tekemään radiojutun?)

Tähänkin kysymykseen vastasivat kaikki muut paitsi yksi oppilas. Tulokset jakaantuvat koulujen välillä melko selkeästi: Pirkkalassa puolet olisi valmiita osallistumaan tiedon tuottamiseen, puolet ei (50% – 50%). Sen sijaan Kämmenniemessä vain kolmannes olisi halukas osallistumaan, kun taas 21 oppilasta vastasi ”ei”(32% – 68%). Kysyttäessä samaa asiaa Lempäälän lukion oppilaskunnalta vain yksi seitsemästä vastasi kieltävästi. Jopa kolmanneksen osallistumishalukkuus on korkea, sillä tiedontuottaminen mille tahansa kanavalle onnistuu melko pienellä joukolla. Vastauksen korkeat prosentit ovat tältä osin hyvin lupaavia, joskin hypoteettisia.

3.3.3. Oletko ollut mukana järjestämässä jotain tapahtumaa tai projektia alueellasi?

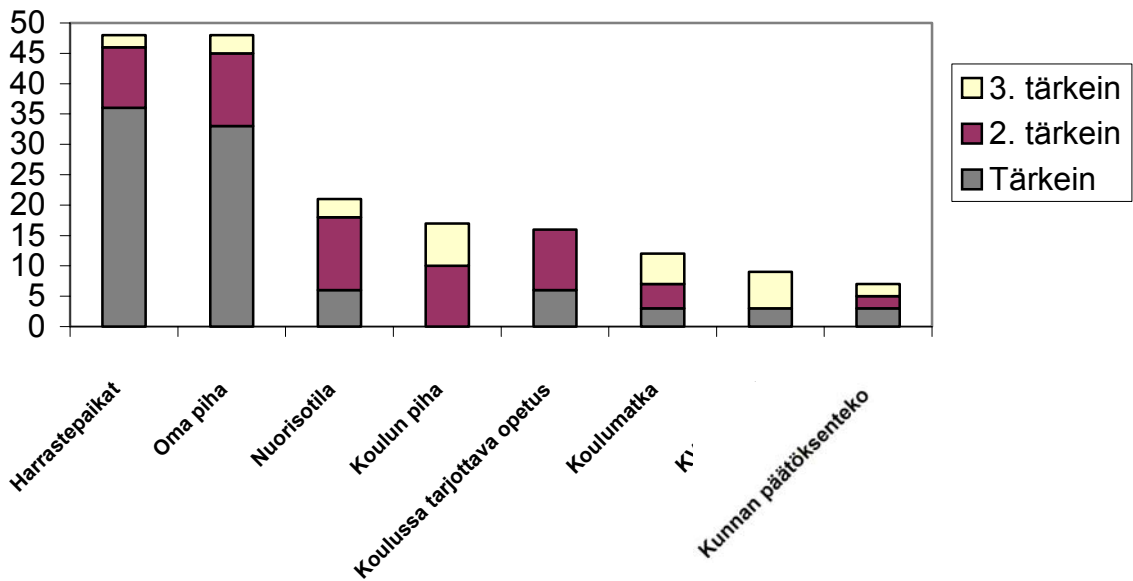
Selvennykseksi kysymykseen oli annettu esimerkkejä, kuten kyläilta, urheilukisat, lätkäturnausta, tanssit yms. Suurin osa oppilaista molemmissa kouluissa vastasi tähän kysymykseen kieltävästi. Vastauksista ilmeni, että seitsemän nuorta oli ollut järjestämässä seitsemää erilaista tapahtumaa: *sählyturnauksessa pelaamassa ja joulumyyjäisissä myymässä, Puutarha-messut Pirkkahallissa, bileet, Viitapohjan iltamia pariinkin kertaan, koulun kevätrieha, karting-kisat sekä koulun pihalla epävirallinen koiranäyttely.*

3.3.4. Millaisiin asioihin haluaisit vaikuttaa tai ottaa kantaa?

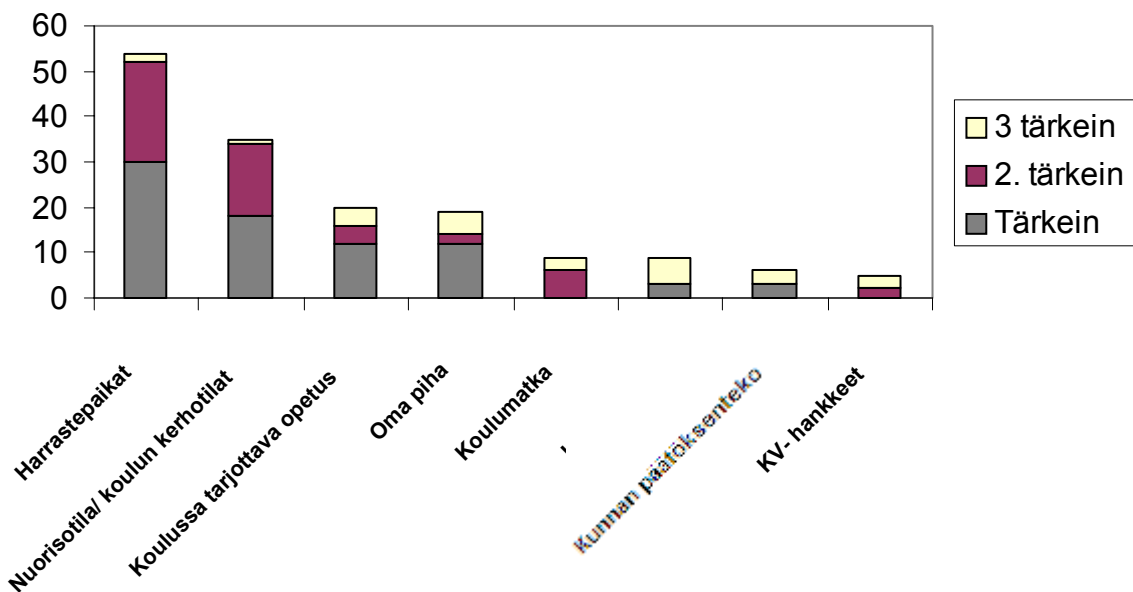
Vastauksissa oli jonkin verran, joskin hyvin vähän, eroja alueiden välillä. Kämmenniemessä korostuivat harrastepaikat ja oma piha, jotka molemmat saivat yhteensä 20 mainintaa. Tärkeimmäksi nousi harrastepaikat, jonka oli rankannut tärkeimmäksi 12 vastaajaa, kun taas oman pihan oli valinnut tärkeimmäksi 11 vastaajaa. Seuraaviksi nousivat koulun piha (12 mainintaa) ja nuorisotila (11).

Pirkkalassa harrastepaikat nousivat ylitse muiden. Tähän asiaan haluaisi vaikuttaa 23 vastaajaa, joista 10 rankkasi sen tärkeimmäksi kohteekseen. Nuorisotiloihin haluaisi vaikuttaa 15 vastaajaa. Kymmenen mainintaa saivat myös oma piha sekä koulussa tarjottava opetus. Alla olevissa kuvioissa näkyy, miten nuorten vastaukset ovat jakaantuneet. Vastaukset on esitetty kappalemääräisesti.

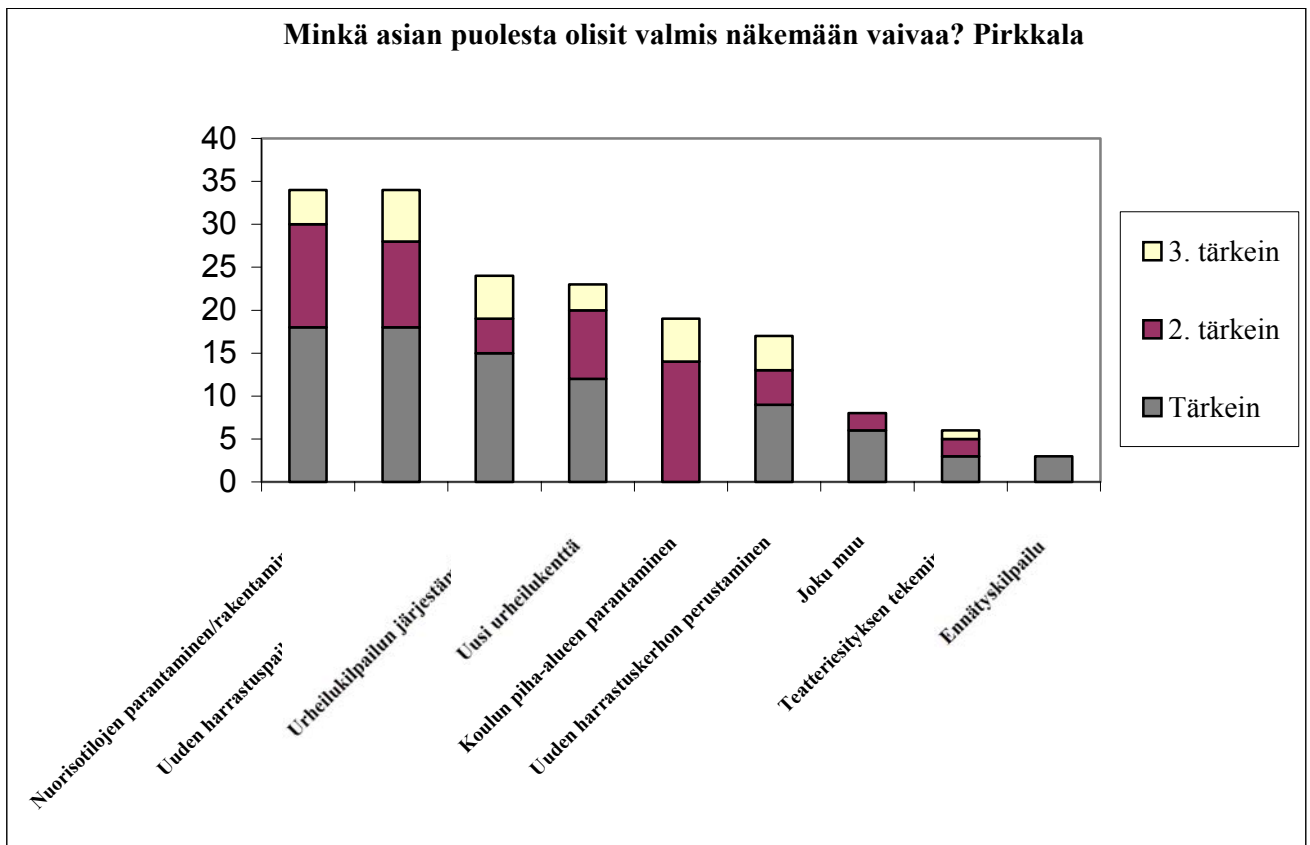
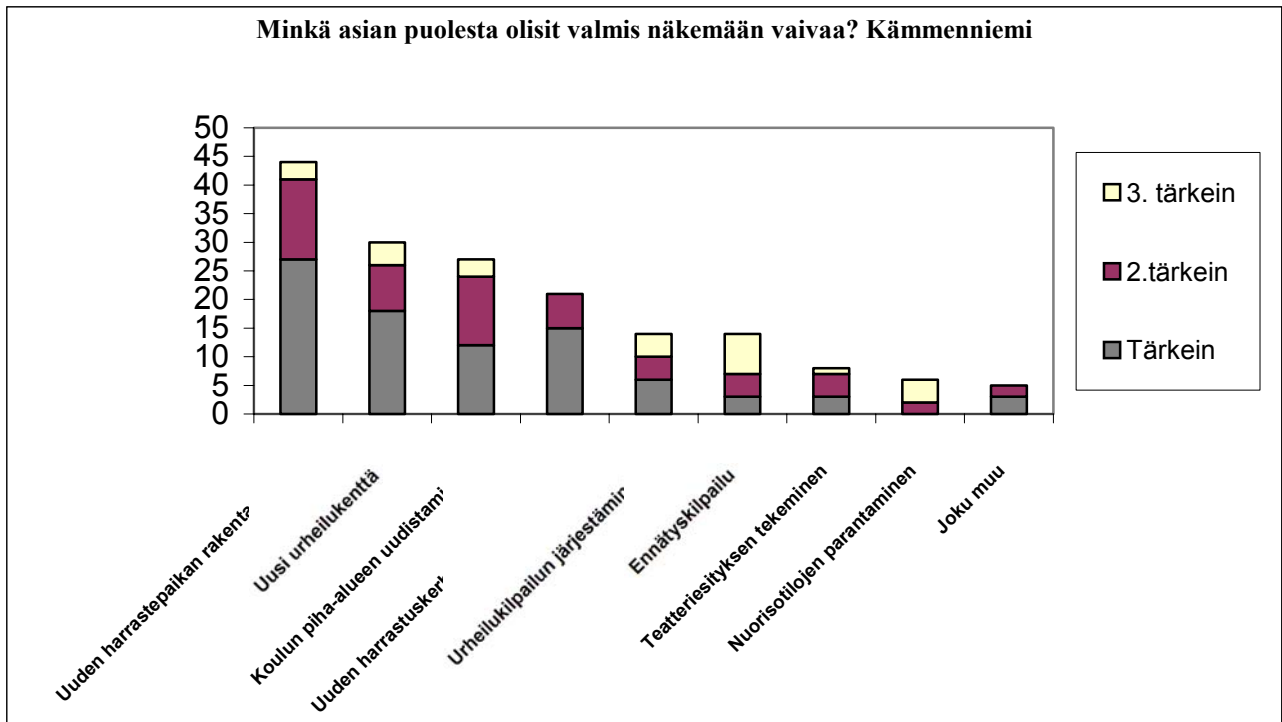
Mihin asioihin haluaisit vaikuttaa? Kämmenniemi

Mihin asioihin haluaisit vaikuttaa? Pirkkala

3.3.5. Jos joku alla olevista tavoitteista pitäisi toteuttaa, millaisen asian puolesta olisit valmis kantamaan kortesi kekoon?

Tämän kysymyksen tavoitteena oli selvittää, millaisen asian vuoksi nuoret olisivat valmiita käyttämään omaa vapaa-aikaansa. Kämmenniemessä eniten kannatusta saivat uuden harrastuspaikan rakentaminen (19 mainintaa), uusi urheilukenttä (15), koulun piha-alueen uudistaminen (13) sekä ennätyskilpailu (10).

Myös Pirkkalassa uuden harrastuspaikan rakentaminen oli suosituin vaihtoehto: 17 mainintaa. Seuraavina olivat nuorisotilojen parantaminen tai uusien rakentaminen (16), urheilukilpailun järjestäminen (12), koulun piha-alueen parantaminen (12) sekä uusi urheilukenttä (11).

Uuden urheilukentän rakentaminen Pirkkalaan tuntuu melko lailla älyttömältä, sillä kunta on panostanut hienoihin kenttiin aivan koulujen vieressä. Sen sijaan koulun piha-alueen uudistaminen, joka nousi esiin molemmissa kouluissa, olisi mahdollista toteuttaa yhteistyössä oppilaiden kanssa, myös heidän työpanostaan hyödyntäen. Rahoituksen toki täytyisi tulla kunnalta.

3.3.6. Kuvaile mielestäsi hyvää ja hauskaa tapahtumaa. Mitä siihen sisältyy, ketä siihen osallistuu ja missä se järjestetään?

Pirkkalasta tähän kysymykseen tuli 26 vastausta, Kämmenniemestä vain 21. Siellä 6 oli jättänyt kohdan kokonaan tyhjäksi, kun taas Pirkkalassa tyhjiä kohtia oli vain 1. Vastauksista voi tiivistää kaksi eri mielipidettä: puolet haluaa musiikkia, puolet urheilua. Vastauksissa nousi vahvasti esiin, että paikalla pitää olla kavereita, osallistumisen pitää olla vapaaehtoista eikä ohjelma saa olla liian pitkä. Myös ruoka ja naposteltava liittyvät ilmeisen oleellisesti hauskaan tapahtumaan. Pirkkalassa yksi vastaajista vastasi hauskan tapahtuman olevan ”meidän asuinalueen järjestämät urheilukisat tai grilli-ilta lähipuistossa”. Kaikki haaveet eivät kuitenkaan ole ihan realistisia, vaikka eihän haaveiden tietysti tarvitsekaan olla:

Ilmainen ja päihteetön rock-konsertti nuorille (15-v ->) jäähallissa, esiintyjinä mm. Sturm und Drang. (Pirkkala)

Paljon ihmisiä ja jotain tekemistä eikä kaiken tarvitse maksaa paljon, musiikkia ja ruokaa!! (Pirkkala)

Paljon porukkaa ja hyvää musiikkia. (Kämmenniemi)

Konsertti, hattarakojuja, jäätelönmyyntiä, vaikkapa jäähallin pihalla. (Pirkkala)

Sieltä saa makkaraa ja muuta purtavaa. (Kämmenniemi)

Joku urheilukilpailu, siihen voisivat osallistua kaikki, voitaisiin järjestää vaikka täällä, erilaisista urheilulajeista. (Pirkkala)

Sisältyy urheilua ja esim. kioski. Siihen voisi osallistua kaikki nuoret. Tapahtuma voisi olla esim. urheilukentällä. (Kämmenniemi)

Motocrosskisat Pirkkalan perämetäs, ympäri Pirkanmaata mopoilijoita. (Pirkkala)

Jotkut ovat myös yhdistäneet urheilun ja musiikin:

Esim. urheilu- tai musiikkitapahtuma, nuoria osallistuisi, ruokaa tarjolla, hyvää musiikkia (esim. joku bändi) ja erilaisia kilpailuja. (Pirkkala)

Kilpailua, musiikkia ja hauskanpitoa. (Pirkkala)

Kilpailuja ja arvontoja ainakin. (Kämmenniemi)

Ilmeisesti siis musiikki ja urheilu ovat ainakin näille nuorille tärkeitä. Niiden lisäksi selkeästi erilaisia ideoita hauskoista tapahtumista tuli vain joitakin. Yhdessäkään vastauksessa ei ole otettu

kantaa siihen, kuka ohjelman järjestäisi. Osa vastaajista asetti selkeät ikäraajat, tapahtuman pitää olla ”nuorisotapahtuma”, kun taas osassa vastauksia toivotaan kaikkien osallistumista, kuten alla.

Vapaaehtoinen osallistuminen. (Pirkkala)

Tapahtuma, jossa on paljon mielenkiintoista ohjelmaa. Kuka tahansa saisi tulla, jos osaa käyttäytyä. (Pirkkala)

Hyvään tapahtumaan sisältyy kilpailuja, esityksiä ja tarjoiluja, siihen osallistuu kaikki vauvasta vaariin ja se järjestettäisiin esim. koulun urheilukentällä. (Kämmenniemi)

Esim. jotkut messut, johon osallistuu paljon nuoria, siinä voisi olla erilaisia esittelyjä (tanssilajit, kosmetiikka...), vastaavasti pojille voisi olla sitten joku oma juttu. (Pirkkala)

No joku jossa näkee kavereita. (Kämmenniemi)

Koiranäyttely, koulun pihalla, kaikki jotka haluavat. (Kämmenniemi)

Olisi mukava tehdä luokan kanssa retkiä enemmän tai järjestää koulun yhteinen tapahtuma, vaikkapa retki Heurekaan tai jonnekin muualle. (Kämmenniemi)

3.3.7. Jos saisit aloittaa ihan millaisen projektin tahansa lähiympäristössäsi, mikä se olisi?

Tämä oli ilmeisesti yksi vaikeimmista kysymyksistä, sillä Pirkkalassa tähän vastasi 18 oppilasta ja Kämmenniemessä vain 12. Yhteensä 29 oppilasta jätti kohdan tyhjäksi tai vastasi ”en tiedä”. Alla ovat kaikki kohtaan saadut vastaukset. Koska tarkoituksena oli antaa mielikuvituksen lentää, esitellään kaikki mielipiteet tässä. Monista vastauksista tulevat läpi nuorten omat harrastukset ja mielenkiinnon kohteet. Ne, jotka tässä kohdassa toivoivat motocrossrataa, ovat olleet sitä mieltä, että se olisi myös hauska tapahtuma, ja että se olisi asia, jonka puolesta he olisivat valmiita uhraamaan omaa aikaansa. Vaikka kaikki eivät olekaan toteuttamiskelpoisia, on ilahduttavaa lukea, miten monenlaisia ideoita tähän kohtaan vastanneilla nuorilla on ollut.

Pirkkala:

En kai haluaisi;

Nuorten musiikki- tai urheilutapahtuma;

Nuorille päihteen rock-konsertti (Sturm und Drang ja sydämiä);

lähijärvien hoito;

Crossiradan tekeminen;

Nuorisotilojen parantaminen/ suurentaminen

Motocrossrata;

Esimerkiksi hidasteita olisi hyvä saada lisää;

Roskien kerääminen;

Tanssikerho (esim. jazz)

Joku höntsäyskilpailu;

Kebabin hinnan lasku;

Uuden uimapaikan rakentaminen;

Jyynäyspäivä;

Motocross/endurorata;

Parantaisin puistoja ja teettäisin sinne mökkejä, joissa voisi kavereiden kanssa kesällä olla yötä;

Teatterikoulu varmasti;

Kunnan suursiivous;

Jokin urheilutapahtuma.

Kämmenniemi:

Lastenvahtikerhon;

Uuden urheilukentän tekemisen;

Uusien harrastusryhmien perustaminen erityisesti tytöille;

Nypittäisiin kaikki ärsyttävät piikkikasvit;

Aloittaisin jonkin urheilukerhoprojektin, esim. salibandykerhon;

Voisin auttaa suunnittelemaan pihaympäristöä ja kouluympäristöä (kiinnostunut sisustussuunnittelusta);

Varmaankin aloittaa jonkinnäköinen koulun oma lehti;

Koulun remontti;

Joku, jossa saa ajaa moottoriajoneuvoilla;

Parantaa puistoja, rantoja ja urheilukenttiä;

Nettipelaajien kerho;

Uudet liikuntakentät.

3.3.8. Nuorten haastatteluissa ideoimia projekteja

Haastatteluissa oli eräänä teemana uuden projektin aloittaminen. Nuorilta kysyttiin, millaisen projektin he aloittaisivat, jos se saisi olla mitä tahansa. Välttämättä tässä kohdassa ei tarvinnut välittää rahasta, tarkoitus oli vain antaa ajatuksen lentää. Tähän olen kasannut haastatteluissa syntyneet ideat projekteista, jotka kaikki ovat vallan toteuttamiskelpoisia.

Pirkkalan yläkoulu:

Pirkkalan yläkoululla nuoret keksivät nopeasti ja helposti useitakin projekteja, joihin haluaisivat ryhtyä: ihan ensimmäisenä yksi tytöistä ehdotti kouluun karnevaaleja ja lisää penkkejä sisätiloihin. Esiin nousi myös päihteettömyyskampanja, joka olisi ollut nuorten mielestä hyvä ajatus, mutta se oli järjestetty jo edellisenä vuonna. Mietittyään hieman lisää projektia, joka voisi olla mitä hyvänsä, he päätyivät suunnittelemaan elokuvien esittämistä Pirkkalassa. Sopiviksi tiloiksi nousivat ainakin nuorisokahvila Nasta ja kunnantalo. Nuoret joutuivat pohtimaan myös sopivan kokoista ryhmää ja projektin vaatimaa aikaa.

Niin, no sitten siihen pitäisi saada joku porukka, joka säännöllisesti tekisi sitä ja keräisi rahat ja pyörittäisi elokuvat ja..

Hinnasta oli monia mielipiteitä, mutta lopputulos oli, että sen pitäisi olla alhaisempi kuin Finnkinossa. Lopulta nuoret päätyivät 3–4 euroon. Elokuvia he esittäisivät kerran tai kaksi kuussa. Projektin vaatima aika vaati myös melkoista pätkäilyä:

P: No ei sitä ihan hetkessä saisi

T: Pari kuukautta..

P: Vähän alle puoli vuotta varmaan.

P: Kolme neljä kuukautta voisi olla semmoinen realistinen..

T: Kyllä se kaksi kolme kuukautta varmaan aika lähellä on.

Projektin organisoinnin nuoret osasivat hoitaa varsin upeasti: ensin he pohtivat, että suunnittelemiseen ja miettimiseen tarvittaisiin 5–7 hengen porukka, ja toteutusvaiheessa hieman enemmän riippuen siitä, onko esityksessä esim. juomia tai muuta myynnissä. Lopulta nuoret päätyivät 10–15 ihmisen ryhmään, joka olisi riittävä koko projektin toteuttamiseen. Rahoituksen suhteen he olivat epävarmempia. Ideastaan he kertoisivat oppilaskunnalle tai nuorisovaltuustolle.

Nuorten mielestä myös ”*kunnalle ylipäättänsä*” voisi ehdottaa. Oppilaat myös vakuuttivat, että jos moinen projekti aloitettaisiin, he jaksaisivat pyörittää sitä vaikka vuoden.

Pirkkalan lukio:

Pirkkalan lukiossa nuorten oli vaikeampaa keksiä aloitettavaa projektia. Nuoret ovat tyytyväisiä liikuntamahdollisuuksiin, mutta huomauttivat, ettei alueella ole juuri mitään muita harrastusmahdollisuuksia. Tilausta olisi musiikki- tai teatteriaktiviteeteille, koska ”*Ei täällä ole muuta kuin joku koris ja futis*”. Myös muiden tahojen järjestämiä musiikkitapahtumia tuntuu olevan reilusti, mutta siitä huolimatta nuoret päätyivät projektin valinnassaan bändikilpailuun, sillä ”*Pirkkalassa on hirveästi bändejä*”. Aikaa nuoret arvioivat tarvitsevansa noin 2–3 kuukautta, mutta muistavat myös organisoinnin oleellisuuden:

P: No kyllä mä varmaan pari kolme kuukautta ottaisin siihen, ettei olisi mikään tappotahti siinä. Saisi rauhassa alkaa suunnittelemaan.

P: Mieluummin joku kuukausi tai silleen. Jos siinä on liian pitkä aika, niin se leviää käsiin se juttu.

T: Niin, sitten kaikki on sillain, että eihän tässä ole mitään kiirettä, että tehdään se viikon päästä.

Pohtiessaan sopivaa määrää järjestäviä henkilöitä oppilaat törmäsivät sisäpiirin ongelmaan. He pelkäsivät, että järjestävän porukan ympärille voisi rakentua pieni sisäpiiri, joka on aktiivinen, ja pystyisi keräämään mukaansa ystäviään, ja muut jäisivät pois tapahtumasta vedoten tähän sisäpiiriin.

Lempäälän lukio:

Koska nämä nuoret ovat jo lähtökohtaisesti harvinaisen aktiivisia, nousi esiin aluksi jo järjestettyjä tapahtumia. Terva-rockin järjestämisestä kertyneellä kokemuksella ja omista mielenkiinnon kohteistaan juontuen yksi pojista kertoi, että pystyisi helposti kuvittelemaan itsensä järjestämään musiikkitapahtumia jatkossakin, varsinkin nyt kun tarvittavat verkostot on luotu. Toinen poika puolestaan toimii aktiivisesti erilaisissa live-roolipeli-järjestöissä, jotka järjestävät mitä erilaisimpia pelitapahtumia. Uutena ajatuksena tytöt nostivat esiin jonkinlaisen ”limudiscon”, jonne olisivat tervetulleita myös alaikäiset.

T: No mä ainakin haluaisin, kun nyt Tampereeltakin se NiteTrain.. niin siellä oli sellaisia K-16-bileitä, niin siellä oli tosi kiva käydä tanssimassa, niin nyt ei oikein ole mitään sellaista. Niin olisi tosi kiva sellainen tapahtuma, mihin alle 18-vuotiaat pääsisi tanssiin ja viettään aikaa. Silleen että kun ei oo oikein mitään sellaista.

Omista kokemuksistaan viisastuneina pojat kertoivat järjestämisen olevan todella iso urakka, ja joka päivälle riitti tekemistä. Heidän mielestään helpointa olisi järjestää mitä tahansa tapahtumaa sellaisella porukalla, joka tuntee toisensa hyvin, ja jossa jokaisella on oma selkeä tehtävänsä. Sopivaksi porukaksi arvioitiin noin kymmenen ihmistä. Tärkeää on myös se, että yhdellä ihmisellä ei olisi liikaa tekemistä ja että jokainen tekisi hänelle annetut tehtävät ajallaan. Jotta tanssitapahtuma onnistuisi, sitä pitäisi nuorten mielestä mainostaa paljon. Parhaimmaksi kanavaksi he valitsivat melko yksimielisesti puskaradion, koska ”*se toimii parhaiten*” ja sillä ”*saa sillain kaveriporukoita innostettua*”.

Oppilaat olivat sitä mieltä, että paikan löytäminen varmastikin onnistuisi, mutta se saattaisi riippua myös järjestävästä tahosta. Jos järjestävänä tahona olisi lukion oppilaskunta, tie nousisi pystyyn

nopeasti. Haastatellut uskovat myös löytävänsä tuttavapiiristään tarpeeksi innokkaita järjestäjiä. Tärkeä oli huomio idean markkinoinnista muille:

P: Niin siis tyyppejä kyllä löytyisi tekemään, kun vaan niille pystyttäisiin myymään se idea sillain, että siinä oikeasti on jotain järkeä siinä hommassa. Mutta siis se riippuu siitä tapahtuman luonteesta, että kenet sinne voi pyytää.

Haastatteluissa nousi esiin myös se, kuinka tärkeää on säilyttää nuorten luottamus. Eräs poika kertoi Kämenniemen koululla järjestetystä tapahtumasta, jonka mainoksessa oli ollut kuva mönkijästä:

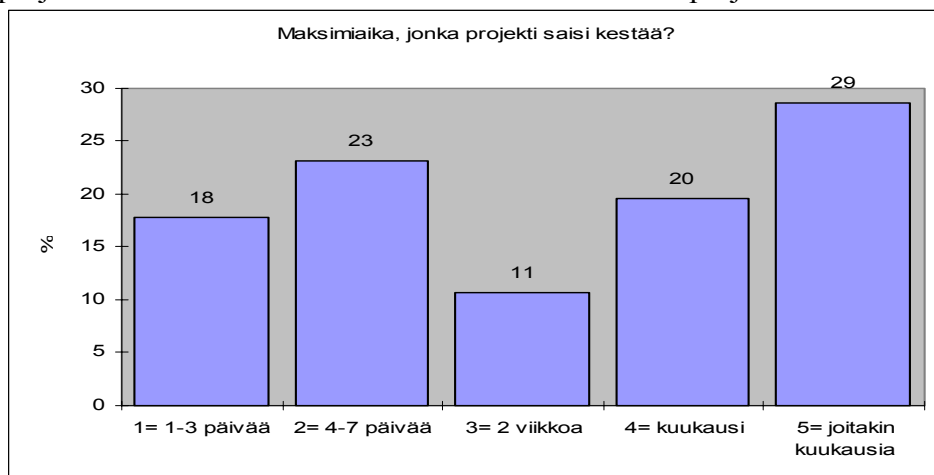
- - Mutta se oli hauska, kun siinä ihme esitteessä oli, että mönkijä, ja siinä oli kuva, jossa poika ajaa mönkijällä, ja sitten kun me mentiin sinne, niin siinä pihassa oli mönkijä parkissa, ja siinä oli joku ihme kilpailulomake. (Kämenniemi)

Lopulta olikin ilmennyt, että kilpailulomakkeen täyttämällä olisi voinut voittaa vetoajelun mönkijällä. Nuoret nostivat esiin, kuinka monet olivat luulleet, että mönkijällä pääsee ajamaan, mutta lopulta siihen ei ollut saanut edes koskea.

3.4. Ajankäyttö ja osallistuminen

3.4.1. Mikä on maksimiaika, jonka projekti saisi kestää?

Projektin keston kohdalla mielipiteet jakaantuivat täysin. Eniten kannatusta saivat sekä alle viikon projektit että toisaalta useamman kuukauden kestävät projektit.

Kouluittain tulokset ovat hyvin yhdensuuntaisia. Suosituin vaihtoehto kummassakin koulussa oli pisin vaihtoehto, eli joitakin kuukausia. Tässä valossa oppilaiden sitoutuminen vaikuttaisi hyvältä.

	Kämenniemi		Pirkkala	
	Lkm	%	Lkm	%
1-3 päivää	4	15	6	20
4-7 päivää	7	27	6	20
2 viikkoa	3	12	3	10
kuukausi	5	19	6	20
joitakin kuukausia	7	27	9	30
YHT.	26	100	30	100

Täytyy toki muistaa, että jokainen käsittää kysymyksen omalla tavallaan. Tällä kuitenkin haettiin koko projektin pituutta, suunnittelusta toteutukseen.

Myös haastatteluissa kysyttiin, kauanko nuoret olisivat valmiita käyttämään aikaa valitsemaansa projektiin. Kämmeniessä nuoret puhuivat ensin vanhempainyhdistyksen järjestämästä leikkimielisestä koiranäyttelystä, ja arvioidessaan sen suunnitteluun kulunutta aikaa, päätyivät noin kuukauteen: ”On niillä jonkin verran siihen mennyt, mutta ei niillä varmaan kuukautta kauempaa.”

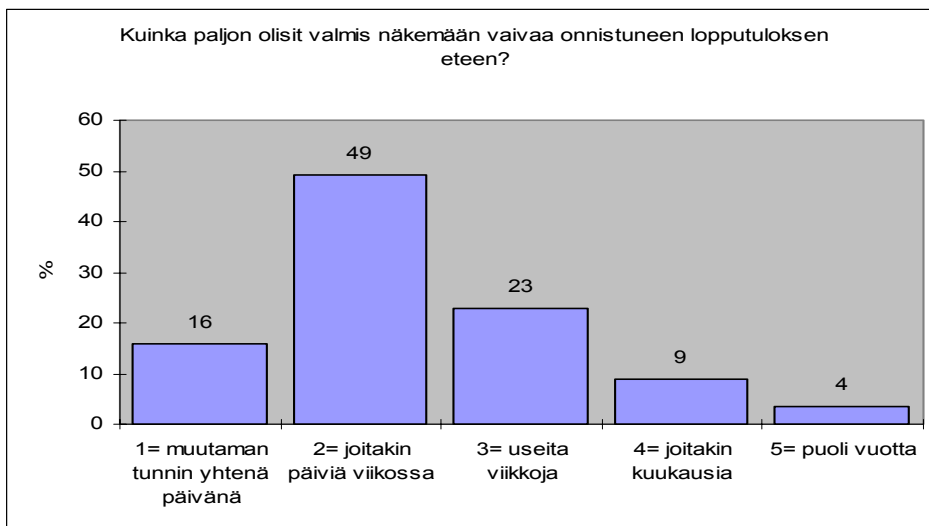
Toisaalta myös projektiin ryhtyminen on aikakysymys. Kämmeniessä esiin nousi, että nämä nuoret voisivat osallistua, jos heillä olisi aikaa: ”Se vähän riippuu, että onko koeviikko vai.. - - Ja se vähän riippuu, että miten on perillä aiheesta jossain niinku kouluaineessa.”

Myös Lempäälän lukiossa tämä aihe nousi esiin. Yksi tytöistä totesi, että ”kaiken koulun ja harrastusten lisäksi pitäisi sellaiseen revetä, niin se on aika iso kynnyks ruveta sitten oikeasti tekeen mitään”. Vastakaneetiksi tähän poika esitti, että ehkä nykyajan nuoret eivät ole tottuneet tekemään työtä toisten eteen: ”Ja sitten ne ei ehkä osaa ajatella siitä, että kun mä teen näin, niin sitten mä en saakaan rahaa siitä palautteena tai että se onkin pelkkää hyvää mieltä tai talkoomeininkiä vaan.”

3.4.2. Kuinka paljon olisit valmis näkemään vaivaa onnistuneen lopputuloksen eteen?

Kämmeniemen koululaisista puolet olisi valmiita työskentelemään projektin parissa joitakin päiviä viikossa. Sen sijaan 9 vastannutta (32%) olisi jaksanut ahkeroida useita viikkoja, kun taas 5 (18%) ilmoitti haluavansa työskennellä vain muutaman tunnin yhtenä päivänä. Kuukausia ei halunnut työskennellä kukaan.

Pirkkalassa tulos oli melko sama: puolet oli valmiita uhraamaan aikaansa joitakin päiviä viikossa (48%). Viisi olisi työskennellyt joitakin kuukausia (17%) ja kaksi jopa puoli vuotta (7%).

Kaiken kaikkiaan nuorten projektien tulisi olla nopeasti toteutettavissa, niin etteivät he ehdi kyllästyä aiheeseen. Nopea toteutus tekisi myös tuloksista selkeästi havaittavia, ja tätä kautta toiminnasta mielekkäämpää.

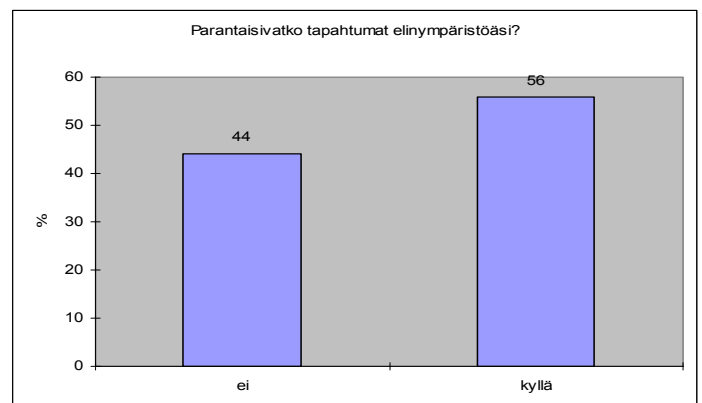
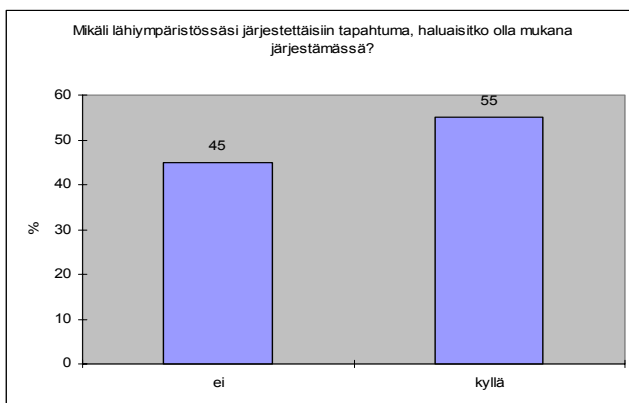
3.4.3. Mikäli jotain tapahtumaa järjestettäisiin lähiympäristössäsi, haluaisitko olla mukana järjestämässä?

Kämmenniemessä kolme vastauksista oli hyödyttömiä ja yksi tyhjä, Pirkkalassa kaikki vastasivat tähän kysymykseen. Kämmenniemessä jakauma on selkeämpi: ”kyllä” vastasi 16 oppilasta eli 59%. Pirkkalassa äänät menivät jokseenkin tasan, sillä 16 osallistuisi, 15 ei osallistuisi (52% – 48%).

3.4.4. Parantaisivatko erilaiset tapahtumat ja projektit sinun arkeasi ja elinympäristöäsi?

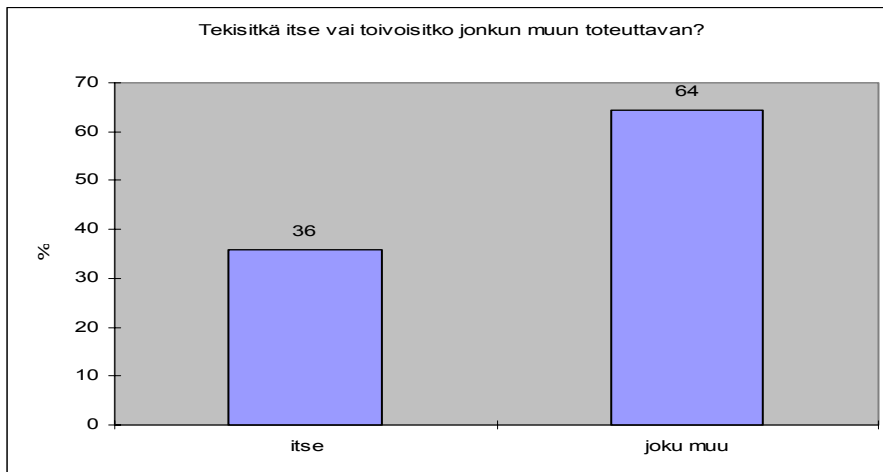
Kämmenniemessä tämän kohdan on jättänyt tyhjäksi yksi oppilas, kahden vastaukset ovat hyödyttömiä. Vastanneista yli puolet (57%, 16 vastaajaa) on sitä mieltä, että tapahtumat eivät parantaisi heidän arkeaan mitenkään. Pirkkalassa kaikki ovat vastanneet ja suurin osa (68% eli 21 vastaajaa) on sitä mieltä, että tapahtumat parantaisivat heidän elinympäristöään. Yhteenlaskettuna 56% vastaajista olettaa tapahtumien parantavan heidän arkeaan.

Koska tapahtumista ei kysytty sen tarkemmin, ei ole tiedossa, millaisia tapahtumia näillä alueilla järjestetään. Mikäli jollain alueella aktiivisesti järjestetään erilaisia tapahtumia ja ympäri vuoden, saattaa tämä vaikuttaa oppilaiden mielipiteisiin. Alla olevista kuvioista ilmenee, että sama määrä vastanneita toivoisi lisää tapahtumia ja olisi valmis olemaan mukana järjestelyissä. Tulos on yläkouluikäisiltä odotettu. Heidän kohdallaan täytyy aina ottaa huomioon, se että vastauksen taustalla saattaa olla paljon asioita vaikuttamassa kunkin mielipiteeseen. Puolen osallistumishalukkuus on siis tuloksena äärimmäisen hyvä.

3.4.5. Mikäli sinulla olisi huippuidea, jonka haluaisit toteuttaa, olisitko valmis järjestämään sen itse kaveriporukan kesken vai kertoisitko ideasi jollekulle muulle ja odottaisit heidän toteuttavan ajatuksesi?

Tähän kohtaan tulleet hyödyttömät vastaukset olivat sellaisia, joissa vastaaja oli rastittanut molemmat vaihtoehdot. Tämän voisi tulkita niin, että tapahtumasta riippuen vastaaja järjestäisi itse tai olettaisi muiden järjestävän. Nämä vastaukset on kuitenkin jätetty laskuista pois. Kämmenniemestä vastauksia tuli 29, Pirkkalasta 27 kappaletta. Vastaukset olivat hyvin yhdensuuntaiset: molemmissa kouluissa vain 10 vastaajaa järjestäisi tapahtumaa itse, loput toivoisivat jonkun muun järjestävän.

Vastuu on nuorten mieliä painava asia. Tämä ilmenee eritoten haastatteluissa, joissa kerroin nuorille kyselylomakkeen vastauksista. Monet nuorista olisivat valmiita osallistumaan, mutta aloitteen pitäisi tulla jostain muualta kuin heiltä itseltään. Parhaiten tätä kuvanee Pirkkalan lukion haastateltavien ajatukset vastuusta:

T: En mä tiedä, kukaan ei varmaan halua kantaa sitä vastuuta tavallaan. Että sä voit olla siinä mukana, mutta sä et halua ottaa niitä kaikkia hommia, että sä teet tän, ja delegoida.

T: Niin, pelkää sitä vastuuta

T: Mieluummin sä olet se, jolle delegoidaan jotain pientä.

P: Niin sä oot yhtenä osana siinä.

T: Niin, eikä välttämättä tiedä mitä pitää tehdä ja kuinka paljon siitä on vaivaa, jos ei ole koskaan tehnyt mitään.

Sama asia ilmenee hieman eri sanoin Lempäälän lukiolaisten haastattelussa, vaikkakin näissä kommentteissa nousee esiin myös toisten järjestäjien laiskuus:

T: No se on just sitä, että eka kaikki on innoissaan, kunnes sitten tulee se totuus eteen, että joutuu oikeasti tekeen jotain ja näkeen vaivaa, niin..

T: Niin ja sitä ehkä pelätään sitä vastuuta. Niin, että sit jos bileet menee pieleen, niin se on sun vikasi.

P: Periaatteessa vastuutakaan ei voi antaa yhdelle hengelle, se vaan on sitä, että se homma tulee hoidetuksi kanssa.

Kysymys vastuusta tulee ilmi sekä yläkoululaisten että lukiolaisten vastauksista. Lukiossa on tosin paljon selkeämpää jako niihin, jotka ovat jo kaikenlaisessa toiminnassa mukana, sekä niihin, jotka eivät välttämättä edes halua olla. Myös Kämmenniemen yläkoulun haastattelussa nousi esiin aikuisen rooli: *Kyllä kai, jos siihen saisi kumminkin jonkun vanhempien apua. Ei sitä nyt ihan itteeseen voisi.*

3.4.6. Yhteisesti rakennetun tilan tulevaisuus

Haastatteluissa kysyin kaikilta nuorilta, miten he kuvittelisivat käyvän tilanteessa, jossa nuoret ovat itse rakentaneet jonkin tilan, vaikkapa kodan, grillikatoksen tai muun ajanviettopaikan. Pysyisikö rakennus puhtaana ja ehjänä vai joutuisiko se ilkeiden kohteeksi?

Kämmenniemessä kahdeksaluokkalaiset olivat hyvin negatiivisia asian suhteen. Ensimmäiseksi todettiin, että kyllä se varmaan sotkettaisiin ja sinne mentäisiin kaljoittelemaan. Heillä oli myös esittää esimerkki kylän uimarannasta, jossa oli pukukoppi, joka nykyään on ”*ihan tuusannuuskana*”. Kun kysyin, kuinka kävisi siinä tapauksessa, että jokin tietty ryhmä, vaikkapa yhdeksäsluokkalaiset, rakentaisivat kohteen, nuoret totesivat, että silloin juuri kyseiset ihmiset eivät sotkisi, mutta jäljelle jäävät kolme luokkaa sotkisivat.

Myös Pirkkalassa oltiin aluksi samoilla linjoilla. Erään pojan mielestä nuorten oleskeluun tarkoitetut tilat eivät ikinä pysy siistinä, ”*ellei siinä ole sitten jotain koiravaljakkoa*”! Miettiessämme ratkaisua sotkemisongelmaan eräs tytöstä ehdotti, että jos rakennus ”*heti maalattaisiin ihan sikahienoilla graffiteilla, niin sitä ei sotkettaisi*”. Jos nuoret itse osallistuisivat rakentamiseen, heitä kuulemma vain entistä enemmän kiukuttaisi jos joku sotkisi uuden rakennuksen.

Lukiolaisten mielipiteet eroavat radikaalisti yläkoululaisten mielipiteistä. Haastatellut nostivatkin ikäkysymyksen heti esiin: ”*yläastelaiset sotkisi*”. Jos paikalla kävisi lukiolaisia, paikka pysyisi heidän mukaansa kunnossa. Erään pojan mukaan olisi vaikea keksiä motiivivia päättömälle sotkemiselle, jos rakennus on aivan uusi. Lisäksi he uskoivat tiedottamisen ja eräänlaisen markkinoinnin auttavan asiassa. Jos siis alusta asti kerrottaisiin, että tämä on nuorten rakentama, sotkeminen jäisi. Toisaalta, erään tytön mielestä ”*pirkkalalaisista nuorista on tullut kiltimpiä. Nuoret ei ole niin hulluja enää.*”

Yläkoululaisten ja lukiolaisten mielipiteet jakaantuvat selkeästi kahtia. Kun otetaan huomioon, että haastateltujen välinen ikäero on vain vuoden tai kaksi, muutos asenteissa on merkittävä. Selkeästi havaittavissa on tosin se, että näidenkin nuorten mielestä sitouttaminen projektiin takaisi paremman lopputuloksen, kuin vaikka pelkkä rakennuksen kokoaminen. Nuoret pitäisikin ottaa mukaan jo suunnitteluvaiheessa, jotta he näkisivät kuinka suuri työ on alun perin.

4. NUORET JA KUNNALLINEN PÄÄTÖKSENTEKO

Tämä osio on otettu alun perin mukaan siksi, että mietimme yhdessä, onko nuorilla mitään vaikutusta kaavoitukseen, joka on hyvin pitkävaikutteista vaikuttamista. Tätä asiaa selvittelin haastatteleamalla Vesilahden kunnanjohtajaa Erkki Paloniemeä sekä Pirkkalan kaavoitusjohtajaa Mari Hietamäkeä. Heidän näkemyksensä on esitetty alla viranhaltijoiden näkemyksenä. Tässä luvussa käsittelen myös nuorten virallisia vaikuttamiskanavia kunnissa. Esimerkkeinä ovat Tampere ja Ylöjärvi.

4.1. Viranhaltijanäkökulma

Kun kyselyssä nuorilta kysyttiin, mihin asioihin he haluaisivat vaikuttaa, lähiympäristön asiat nousivat keskeisimmiksi. Kämmenniemessä kaksi tärkeintä olivat harrastepaikat ja oma piha, Pirkkalassa taas harrastepaikat ja nuorisotilat. Sen sijaan kunnalliseen päätöksentekoon halusi vaikuttaa yhteensä kahdeksan oppilasta. Heistä kaksi oli arvottanut sen tärkeimmäksi asiaksi.

Toisin kuin ohjaavat kyläsuunnitelmat, kaavoitus ja kunnallinen päätöksenteko tuottavat lainvoimaisia päätöksiä, jotka vaikuttavat kaikkiin kuntalaisiin, selkeimmin tietysti kyseessä olevan

alueen nykyisiin ja tuleviin asukkaisiin. Tästä syystä kahdeksaluokkalaiset ovat mielestäni hyvä kohderyhmä, sillä suurin osa heistä asuu kunnassa vielä joitakin vuosia. Sen sijaan lukiolaisista monet saattavat muuttaa lukion jälkeen muille paikkakunnille opiskelemaan. Lukioiän jälkeen seuraava tärkeä ryhmä ovatkin nuoret perheet, jotka muuttavat mahdollisesti opiskelupaikkakunniltaan uuteen kuntaan tai palaavat kotiseuduilleen. Kysymys kuuluukin, miten tavoittaa nämä ryhmät ja huomioida heidän mielipiteensä.

Sekä Vesilahden kunnanjohtaja Erkki Paloniemi että Pirkkalan kaavoitusjohtaja Mari Hietamäki korostavat varhaisnuorten kohdalla koulun merkitystä. Koulun kautta ja yhteistyössä voitaisiin saada lasten ja nuorten mielipiteet esiin. Mari Hietamäki kertoi Toijalassa toteutetusta projektista, jossa satama-alueen suunnitteluun saatiin mukaan koululaisryhmiä aktiivisen kuvaamataidon opettajan kautta. Koululaiset piirsivät kuvaamataidon tunneillaan kuvia mieluisasta satama-alueesta, ja näin suunnittelijat ja kaavoittajat saivat hyvää materiaalia omiin tarkoituksiinsa.

Vesilahdella nuorilta ei ole kunnanjohtajan mukaan koskaan kysytty mielipidettä kaavoitukseen. 1990-luvulla kunnassa kokeiltiin osallistavampaa ja keskustelevampaa kaavoitusta, jota silloinen laki ei vaatinut, vaan kunta oli selkeästi aikaansa ja lakia edellä. Kunnanjohtaja Paloniemi kertoi, että suunnittelussa sovellettiin niin perinteistä istumismetodia, kuin konkreettisia maastokävelyitäkin. Ongelmakohdat pyrittiin selvittämään keskustelemalla, missä onnistuttiinkin melko hyvin. Alun runsaat muistutukset vähenivät prosessin aikana kolmeen.

Vesilahti on vahvasti kehittyvä kunta, jossa jo parhaillaan asuu paljon lapsiperheitä. 0–14-vuotiaiden osuus koko kunnan asukasluvusta on n. 24%. Ainakin tähän asti kaavaprosessit ovat olleet melko nopeita, useimmat on saatu vietyä läpi parissa vuodessa, kunnan määrittämässä aikataulussa. Paloniemi painottaa, että juuri kaavan suunnitteluvaihe on vaikuttamisvaihe, ja nuorten osallistuminen pitäisi ohjata niin, että osallistumisen tulos olisi konkreettinen merkintä kaavassa. Vaikka siis itse toteuttaminen veisikin pidemmän aikaa, jokainen osallinen voisi sanoa, että ”tuon kohdan me olemme saaneet aikaiseksi”.

Pirkkalassa järjestetyissä kaavatilaisuuksissa paikalla oli runsaasti aikuisia, mutta vähemmän nuoria. Jos kyse ei ole aivan lapsista, ovat osallistamisen keinot moninaiset. Mari Hietamäki kertoi omista projekteistaan, joissa esimerkiksi kutsui ihmisiä tietyille kaava-alueille kertomaan mielipiteitään. Hietamäki korostaakin paikallisuutta voimavarana. Haastatteluissa nuoret sekä Pirkkalassa että Lempäälässä painottivat oman kotikuntansa erillisyyttä Tampereesta, ja tämä asetelma voitaisiin säilyttää myös kunnan kehittämisessä. Alueellisen identiteetin muotoutuminen on tärkeää, jotta kuntalaiset kokevat asuinpaikkansa omakseen. Tästä Hietamäellä on hyviä esimerkkejä hänen edellisestä työstään Toijalan kaavasuunnittelijana. Kuntaliitoksen yhteydessä monet kuntalaiset saattavat pelätä oman identiteetin menettämistä. Niinpä Toijalassa ja Viialassa perustettiin Akaan kulttuuriympäristöhanke Akku, johon kuntalaisia pyydettiin mukaan. Hanketta veti työryhmä, jonka oli tarkoituskin jäädä taka-alalle hankkeen edetessä. Näin myös tapahtui. Esimerkiksi yksi ryhmä hankkeen sisällä halusi kehittää Toijalan tai Viialan liikenneympäristöä. Tavoitteena oli, että hankkeissa saavutettaisiin joitain konkreettisia lyhyen aikavälin tuloksia, mutta samalla kuljetettaisiin rinnalla pidemmän ajan suunnitelmia mm. yleiskaavoitukseen liittyen. Hietamäen mukaan hankkeessa toimineista ihmisistä tahdottiin ja heistä tulikin samalla ”kaavoitukseen työrukkasia ja apuvälineitä”. Liikenneryhmän lyhyen aikavälin tavoite saavutettiin, kun ryhmä haki ja sai ulkopuolista avustusta, jonka turvin se alkoi opettaa mm. liikennekasvatusta kouluissa. Ryhmä oli myös yhteydessä kaavoittajaan koko hankkeen ajan, joten silta kunnan ja yksittäisten toimijoiden välille muodostui vähitellen.

Hietämäki kertoi erilaisista leikintapaisista lähestymistavoista, kuten geokätkentä tai palikkaleikit. Samalla hän pohti sellaisen verkoston kehittämistä, jossa nuoret olisivat pääosassa. Eräs nykyaikainen idea olisi tietokonepeli, jonka avulla suunnittelun tuloksia voisi nähdä konkreettisesti. Hietämäki myös huomautti, että osallistava lähestymistapa vaatii suunnittelijaltakin paljon, sillä siihen joutuu käyttämään paljon omaakin aikaa. Tosin pienessä kunnassa on se hyvä puoli, että työntekijät ovat jatkuvasti tekemisissä toistensa kanssa, ja voivat näin pitää prosessin koko ajan hallussa.

Tällä hetkellä Pirkkalassa keskitytään vahvasti keskustan kehittämiseen, jotta kunta saataisiin pidettyä elinvoimaisena ja välttyttäisiin siltä kauhuskenaariolta, että Pirkkala olisi pelkkä Tampereen nukkumalähiö. Vesilahdella puolestaan maaseutumaisen rakentamisen paineet ovat voimakkaita, ja tulijoita riittäisi. Molemmissa kunnissa nuoret olisi hyvä ottaa mukaan suunnitteluun, sillä molemmat kunnat ovat hyvin lapsiperhevoittoisia ja kehittyvät vahvasti Tampereen kasvun mukana. Nuorten kaava-ajatukset, ehkä jopa leikittelevät sellaiset, saisivat heidät sitoutumaan omaan alueeseensa, ja ehkä joskus palaamaan kotikuntaansa.

4.2. Vaikuttaminen nuorisovaltuuston kautta

Kuntaliiton sivuilla todetaan kuntien roolista seuraavaa: ”Kunnan tulisi olla kunnallisesta päätöksenteosta ja palveluista tarjottavan tiedon pääkanava nuorille kuntalaisille. Kuntien tarjoamaa informaatiota täydentävät Internetistä löytyvät tietopalvelut. Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut on järjestetty internet-perusteisesti yli 200 kunnassa. Pienissä kunnissa neuvonta on järjestetty usein kuntien yhteistyönä alueittain tai seutukunnittain.” (www.kunnat.net)

Allianssin ja Kuntaliiton tekemän selvityksen mukaan (Kunnallisen nuorisotyön odotukset – selvitys, http://www.alli.fi/sivu.php?artikkeli_id=1494) nuorten vaikuttajaryhmien asema kunnan päätöksenteossa vaihtelee paljon. Kyselyyn vastanneista 229 kunnasta puolessa nuorten vaikuttajaryhmillä ei ole oikeutta osallistua kunnanhallituksen tai lautakuntien kokouksiin. Niissä kunnissa, joissa vaikuttajaryhmä saa osallistua kokouksiin, 13% kunnista ryhmä saa osallistua minkä tahansa lautakunnan kokoukseen. Suurimmassa osassa kuntia (31%) nuorten vaikuttajaryhmä saa osallistua vain määrättyjen lautakuntien kokouksiin. Useimmiten nämä ovat tietenkin sellaisia lautakuntia, jotka käsittelevät nuoriin liittyviä asioita.

Yli puolet (55 %) vastaajista arvioi nuorten vaikuttajaryhmän parantaneen lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia kunnassa ainakin jonkin verran. Melko paljon ryhmän toiminta on vaikuttanut 26 %:n mielestä. Vain noin neljä prosenttia vastanneista oli sitä mieltä, että toiminnalla ei ollut mitään vaikutusta. Toiminta saattaa myös kuolla pois: näin oli tapahtunut noin 10%:ssa vastanneista kunnista. Useimmiten syytä ovat aktiivisten nuorten muutto pois kotipaikkakunnalta ja nuorten passiivisuus. Yleisintä toiminnan loppuminen oli 2000–10 000 asukkaan kunnissa.

Tampereen seudulla kaikissa muissa alueen kunnissa paitsi Vesilahdella on nuorisovaltuustot. Jokaisessa kunnassa nuorten vaikuttaminen on kuitenkin järjestetty eri tavoin ja eri nimikkeillä. Alla esittelen lyhyesti jokaisen kunnan toimintamallin.

4.2.1. Ylöjärven Nuorisoedustajisto

Ylöjärvellä toiminta on muodostettu Nuorisoedustajiston nimellä. Ryhmään kuuluu 14 nuorta ja se on poliittisesti sitoutumaton. Nuorilla on edustus kaupungin seitsemässä hallintokunnassa, missä

heillä on myös puheoikeus. Ylöjärvi toteuttaa ns. Porsgrunnin mallia, joka on hyvin vapaamuotoinen, ja huomioi myös lapset. 5-luokkalaisista lähtien nuoret voivat tehdä esityksiä niistä asioista, joihin haluavat muutoksia tai esityksen kokonaan uudesta asiasta omassa koulussaan, omalla kylällään, omassa harrastusmiljöössään jne. Idean toteuttamiseen on varattu 3000 € vuosittain. Rahat jaetaan Va-Pä-päivässä (Vaikuta ja Päättä), joka toteutetaan kerran vuodessa. (www.ylojarvi.fi)

Ylöjärven Nuorisoedustajiston puheenjohtaja Joel Friman kertoo, että Ylöjärvellä nuorisoedustajistolla on puheoikeus kaikissa kaupungin lautakunnissa, joissa jokainen edustaja käyttää sitä oman näkemyksensä mukaan. Nuorisoedustajisto ei kuitenkaan osallistu kaavoitukseen suunnitteluvaiheessa, mutta ehdottaa nuorille suunnattuja palveluita sellaisille alueille, joilla kokevat ne tarpeellisiksi. Näitä ehdotuksia ei olla kuitenkaan kuunneltu, vaan nuorille suunnatut palvelut sijoitetaan yleisesti koulujen yhteyteen. Alueellisesti suuressa kunnassa, kuten Ylöjärvelläkin, tämä tarkoittaa sitä, että kauempana asuvat nuoret eivät pääse esimerkiksi urheilukentälle tai nuorisotiloille samalla tavalla kuin lähempänä kuntakeskusta asuvat kaverinsa. Frimanin mukaan nuorisotiloista keskustellaankin päättäjien kanssa paljon. Ylöjärvellä on jo parin vuoden ajan järjestetty kyselytunteja kaupungin päättäjille, joissa Nuorisoedustajiston jäsenet ovat esittäneet päättäjille itse miettimäänsä sekä muiden nuorten kirjoittamia kysymyksiä. Paikalla on myös Nuorisoedustajistoon kuulumattomia nuoria, joten he voivat esittää kysymyksiään kyselytunnin aikana.

Kuten oppilaskuntien, myös nuorisovaltuustojen toimenkuvaan kuuluu paljon tekemisen järjestäminen. Ideat tapahtumien tai aktiviteettien järjestämiseksi lähtevät joko Nuorisoedustajiston keskuudesta tai siitä, että heiltä pyydetään jotain. Hyvät ideat toteutetaan yhteistyössä kunnan nuorisotoimen kanssa niin, että kunta hoitaa tarvittavat luvat ja vaikkapa järjestysmiehet, ja nuoret toimivat työvoimana. Tapahtumia ovat olleet esimerkiksi konsertti/bänditapahtuma, kirpputori ja Leffayö, jota on järjestetty jo useita vuosia. Joel Friman ei osaa sanoa idean alkuperää, mutta perusajatus on tarjota nuorille kohtuullisen tuoreita elokuvia halvalla. Liput maksavat noin 2–4 euroa per elokuva, ja illan aikana esitetään kolme tai neljä elokuvaa. Paikkana on aina ollut Ylöjärven lukion auditorio, ja näytökset ovat alkaneet iltapäivällä viiden tai kuuden aikaan, ja kestänyt jopa aamukolmeen. Elokuvista riippuen paikalla on ollut yleensä noin sata henkeä.

Edellä mainittujen tapahtumien lisäksi nuoret toivovat Frimanin mukaan Nuorisoedustajistolta lisää ennen kaikkea konserttien ja diskojen kaltaisia tapahtumia. Sama tendenssi ilmenee myös kyselyvastauksista sekä Rosita Juurisen (YAD) kertomasta: nuoret haluavat kertaluontoisia tapahtumia, joihin he voivat kerääntyä ja viettää aikaa sitoutumatta toimintaan sen kummemmin.

4.2.2. Tampereen nuorisofoorumi

Tampereella on nuorille suunnattu nettisivu, jolla käsitellään laajasti nuoria koskettavia aiheita. Kyseinen sivusto löytyy osoitteesta www.nuortentampere.fi. Sen valikoita ovat mm. opiskelu, asuminen, maailmalle, ihmissuhteet ja vaikuttaminen, joista aukeaa uusia linkkejä ja paljon tietoa. Tampereen vaikuttajaryhmänä toimii Nuorisofoorumi, jonka suurkokous kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Tähän suurkokoukseen jokainen alueen 7.–9. luokka, lukio ja ammattikoulu lähettää kaksi edustajaa koulua kohden, ja suurkokous valitsee keskuudestaan hallituksen, johon puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien lisäksi kuuluu 10 jäsentä ja 10 varajäsentä. Hallituksen jäsenillä on edustajat kuudessa johto- ja lautakunnassa. Yhteensä kouluja on suurkokouksessa edustettuna noin 40.

Tampereen kaupungin nuoriso-ohjaaja Päivi Laukamo kertoo Nuorisofoorumin alkutaipaleesta seuraavaa: Nuorisofoorumi sai alkunsa vuonna 1998 Pia Viitasen valtuustoaloitteesta. Meni joitakin vuosia, ennen kuin toiminta saatiin kunnolla järjestettyä, ja vuonna 2000 kokoontui ensimmäinen hallitus. Pian sen jälkeen toiminta liitettiin osaksi oppilaskuntatoimintaa. Laukamon mukaan tämän tyyllisessä toiminnassa koulu on ehdottomasti paras tiedotuskanava nuorten suuntaan, ja se on toiminut hyvin. Vaikka omille nettisivuille onkin helppo laittaa tietoa, kaikki eivät kuitenkaan käy siellä. Laukamon mukaan edes kaikki hallituksen edustajat eivät välttämättä käytä sivuja, vaikka tietävätkin hyvin niiden olemassaolosta. Sen sijaan nuoriso-ohjaaja vie eri kanavista kerätyn tiedon nuorille. Sama asia tuli esiin myös kyselyissä, kun nuorilta kysyttiin, kuinka usein he ovat käyneet kotikuntansa nettisivuilla.

Päivi Laukamo kertoi, että Nuorisofoorumi saa paljon yhteydenottoja, kuten lausuntopyyntöjä, kaupungin sisältä. Nykyään niitä tulee jopa niin paljon, että Laukamo karsii niistä osan ja hallitus on jakaantunut työryhmiksi, jotka tarkastelevat joitain aloitteita ja kertovat niistä toisille. Vaihtuvuuden takia yhteyshenkilönä on Laukamo, joten kaikki posti tulee hänelle. Aiemmin hallitus järjesti myös tapahtumia, mutta nykyään toiminta on jaettu niin, että hallitus vastaa ”virallisemmasta” osallistumisen puolesta ja tapahtumaryhmä tapahtumien järjestämisestä. Tapahtumaryhmään kuuluvat saavat kaupungilta laajan koulutuksen. Myös Laukamo korostaa musiikin merkitystä nuorten tapahtumissa.

Nuorisofoorumi järjestää myös alueellisia oppilaskuntatapaamisia eli Oktaformeja alueen kouluilla. Näissä käsitellään kaikenlaisia ajankohtaisia aiheita. Tampereella toimii myös lasten ja nuorten oma alueellinen vaikuttamisen kanava, Nuoriso-Alvari. Se on paitsi verkkokanava, myös toiminnallinen päivä, joka järjestetään yhteistyössä kaupungin nuorisopalveluiden sekä perusopetuksen kanssa. Nuoria opastetaan vaikuttamaan myös seuraavin keinoin: ”allekirjoittamalla vetoomuksen tai ottamalla suoraan yhteyttä poliittisiin päättäjiin voi vaikuttaa. Omilla kulutusvalinnoilla voi vaikuttaa. Aina voi osallistua mielenosoituksiin tai jakaa lentolehtisiä, kun itselle tärkeä asia on esillä. Tampereen kaupungin valmistelufoorumi Valma on hyvä paikka ottaa kantaa kaupungilla valmisteilla oleviin asioihin. Valmaan voi käydä jättämässä kommentteja, mielipiteitä ja ehdotuksia. Nämä otetaan huomioon päätöksenteossa.” (www.nuortentampere.fi ja Päivi Laukamon haastattelu.)

4.2.3. Pirkkalan, Lempäälän, Nokian ja Kangasalan nuorisovaltuustot

Pirkkala

Pirkkalassa nuorisovaltuusto on aloittanut toimintansa vasta viime syksynä (v.2007). Valtuustoon valitaan 15 eniten ääniä saanutta nuorta ja 10 varajäsentä. Ensimmäisellä kerralla ehdokkaita oli vain 20, joten kaikki halukkaat pääsivät mukaan. Ehdokkaaksi voi asettua kuka tahansa pirkkalalainen 13–17-vuotias nuori, ja jäsenet valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan. (www.pirkkala.fi)

Lempäälä

Lempäälän nuorisovaltuuston toimintaperiaatteissa toimintaa on määritelty muun muassa seuraavilla tavoin: toimintaan voivat osallistua 13–20-vuotiaat lempääläläiset nuoret, jotka ovat kiinnostuneita ja haluavat toimia vapaaehtoisesti. Mukaan pääsee ilmoittamalla nuorisovaltuuston puheenjohtajalle, nuorisopalveluiden nuorisovaltuustotoiminnasta vastaavalle työntekijälle tai osallistumalla nuorisovaltuuston avoimeen kokoukseen. Tarvittaessa valtuusto muodostaa keskuudestaan työryhmiä, joihin voi kuulua muitakin jäseniä kuin nuorisovaltuuston jäseniä. Valtuusto kokoontuu kerran kuussa nuorisokahvila Enterissä, ja ilmoittaa kokouskutsun useimmiten

tekstiviestillä tai sähköpostilla, tarvittaessa myös muita kanavia pitkin. Kokoukset ovat kaikille avoimia, ja kaikkien osallistumista arvostetaan. Toiminta on poliittisesti sitoutumatonta ja vapaamuotoista. (www.lemppala.fi)

Nokia

Nokian kaupungin nuorisovaltuuston (NUVA:n) tarkoituksena on saada Nokian kaupungissa nuorten ääni kuuluville, ideat esille ja toteutumaan. Toiminta on osa kaupungin nuorisokeskuksen toimintaa. Jäsenet ovat iältään 13–22 -vuotiaita ja kokouksia on säännöllisesti kerran tai kaksi kuukaudessa. Nuorisovaltuustotoiminta on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta.

Nuorisovaltuuston lisäksi nuorisofoorumi kokoontuu 1-2 kertaa vuodessa. Se on avoin tapahtuma, jossa nuoret pääsevät kysymään kaupungin päättäjiltä ja virkamiehiltä nuorten elämään liittyvistä asioista. Foorumeissa on myös mahdollisuus tehdä esityksiä erilaisista asioista päättäjille. Joissain kaupungin nuorisotiloissa toimivat myös tilatoimikunnat, jotka suunnittelevat ja kehittävät toimintaa nuorisotiloille yhdessä nuoriso-ohjaajien kanssa. Kaupungissa kokoontuu myös lasten parlamentti, jossa lapset keskustelevat kaupungin päättäjien kanssa ja tuovat esiin itseään askarruttavia asioita. (www.nokiankaupunki.fi)

Kangasala

Kangasalla on Suomen vanhin nuorisovaltuusto, se on perustettu vuonna 1995. Kangasalan nuorisovaltuusto on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton järjestö, jonka tärkein tehtävä on saada nuorten ääni kuuluviin kunnassa. Valtuuston toimintakausi on kaksivuotinen ja jäsen voi olla iältään 13–18 -vuotias. Jäsenet jakautuvat valintansa mukaan pienempiin työryhmiin, joita ovat mm. tapahtumanjärjestäjä-, tiedotustyö- sekä kuntatyöryhmä. Työryhmät kokoontuvat omalla kokoonpanollaan tarpeen vaatiessa. Nuorisovaltuustolla on edustus sivistystoimen- ja vapaa-aikalautakunnissa. Nuorisovaltuuston taustavoimina Kangasalla toimivat kaupungin vapaa-aikapalvelut sekä Kangasalan seudun 4H-yhdistys. (www.kangasala.fi)

4.3. Omaehtoinen maankäytön suunnittelu: kyläsuunnitelmat

Kyläsuunnitelmat on otettu mukaan tähän selvitykseen, sillä niillä voitaisiin vaikuttaa kylän hengen syntymiseen tai vahvistamiseen. Edellisellä toimintakaudella kirjoitetuissa kyläsuunnitelmissa nuoriso on kuitenkin huomioitu vain sivumennen, pois lukien jo hieman vanhempi Asuntilan kyläsuunnitelma, joka puolestaan korostaa vanhempien yhteistä kasvatusvastuuta vanhan ajan malliin.

Tämä Asuntilan nk. kyläsuunnitelma on koottu kirjaksi, ”Asuntila yhteinen kylämme”, jonka tarkoituksena on neuvoa ja opastaa kyläläisiä asuinviihtyvyyteen liittyvissä asioissa. Asuntilassa kylän kehittäminen on teemoiteltu kolmeen ryhmään: kasvatus-, liikunta- ja ympäristöryhmä, jotka jokainen pohtivat alueen kehittämistä oman teemansa lähtökohdista. Kasvatusryhmässä esiin nousi Asuntilan lapsiperhekeskeisyys, joka on toistaiseksi vallitsevaa, mutta muuttuu pikapuoliin suureksi joukoksi teini-ikäisiä. Alueen vanhemmat ovat päättäneet tehdä yhteistyötä lasten kasvattamisessa ja sopineet ”Asuntilan vanhempien yhteistyösopimuksen”, johon kerättiin mukana olevien perheiden yhteystiedot. Yhdessä nämä perheet aikovat jatkaa yhteistyötä myös hankkeen päätyttyä. Heidän tärkeimpiä tavoitteitaan on luoda kylästä turvallinen, kitkeä koulukiusaaminen sekä lasten varttuessa puuttua päihteiden käyttöön ja pyrkiä estämään se. (Asuntila yhteinen kylämme.)

Tavoitteikseen kasvatusryhmä on listannut mm. vuosittaisen Elorieha-tapahtuman järjestämisen, nuorten harrastusmahdollisuuksien lisäämisen, maastopyöräilyradan rakentamisen sekä

osallistumisen koulun monitoimitilojen suunnitteluun ja kerhojen järjestämisen näihin tiloihin. Koko kylälle suunnatussa kyläkyselyssä toivomuslistalle nousivat nuorten osalta valvotut oleskelutilat, joissa olisi myös harrastusmahdollisuuksia sekä lisää liikuntamahdollisuuksia ja muita harrastustoimintaa. Lapsille toivottiin mm. ohjattuja kerhoja, lapsiparkkitoimintaa ja parempia leikkipaikkoja. (Asuntila yhteinen kylämme.)

Vesilahdella kyläsuunnitelmat on tehty Kylät yhdessä -hankkeen yhteydessä vuosina 2006–2007. Tänä vuonna alkanut Kyläverkko-hanke laajentaa yhteistyötä Lempäälän kyliin. Laadittujen kyläsuunnitelmien on tarkoitus hyödyttää kaikkia kyläläisiä ja toimia kirjallisena ohjenuorana suunnitellun toiminnan toteuttamisessa. Kyläsuunnitelmien johdannossa on nostettu esiin kolmannen sektorin toimijoiden merkityksen korostuminen uudenaikaisina toimijoina ja jopa palveluiden tuottajina maaseutualueilla. Johdannossa huomautetaan, että hanketoiminta on jo nyt oleellinen osa toimintaa monella kylällä.

Krääkkiössä kyläseura on saavuttanut monia tavoitteita vuosina 2000–2006. Uudet kehittämistavoitteet on jaettu kolmeen osaan toteuttajien mukaan: varsinaiseen toimintaa kuuluvat asiat, ulkopuolista rahoitusta ja toimijaa vaativat toimenpiteet sekä paikallisesti toteutettavat asiat. Ulkopuolista toimijaa vaativissa toimenpiteissä yhteistyökumppaniksi toivotaan useimmissa kohdissa kuntaa. Vapaa-ajan palveluihin on kirjattu nuorille suunnatun toiminnan lisääminen ja nuorten iltojen järjestäminen yhteistyössä kunnan kanssa, sillä tilaisuuteen tarvitaan vetäjä. Suunnitelman mukaan tällaisille nuorten illoille olisi tilausta. Myös uimahallikuljetusten säännöllistäminen sekä liikunta- ja kerhotoiminnan saaminen kylälle on listattu tavoitteisiin. (Kräakkiön kyläsuunnitelma 2008–2013.)

Palhon ja Vakkalan kyläsuunnitelmassa, joka siis myös on osa Vesilahden Kylät yhdessä -hanketta, nuoriso on mainittu vain pari kertaa, ja erikseen sille on varattu kohta ”Nuorison toiminta: nuorten tarpeiden ja toiveiden kartoittaminen toiminnan järjestämiseksi”. Palhon–Vakkalan kylällä on vain 50 asukasta, joten kenties kylällä ei ole resursseja alkaa järjestää erillistä toimintaa nuorille, joskaan kyläsuunnitelmassa ei mainittu, paljonko kylässä asuu lapsiperheitä. Ehkä järkevintä olisi yrittää kehittää toimintaa yhdessä jonkun muun kylän kanssa, mutta tällainen toiminta taas vaatii vahvaa vuorovaikutusta kylien välillä. (Palhon ja Vakkalan seudun kyläsuunnitelma 2008–2013.)

Kylät yhdessä -hanketta hallinnoi Rämsoon kyläkerho ry, jonka uuteen kyläsuunnitelmaan valitut toimenpiteet ovat lähinnä teiden ja maiseman kunnostamiseen, teatterin ylläpitoon ja asukkaiden hankintaan liittyviä. Sen sijaan ”tarttis tehdä -listalla” on mm. liikunnanohjauksen vierailuita kylille sekä eri kylien kanssa yhteistyössä kiertävää nuorisotoimintaa (esim. disko tms.). (Rämsoon kyläsuunnitelma 2008–.)

Lempäälän Kuivaspään kyläsuunnitelmassa nuoriso huomioidaan ensimmäisen kerran kohdassa ”Vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet”, jossa todetaan, että kyläläiset harrastavat niissä puitteissa, jotka heillä on (mm. puutarhanhoitoa ja lukemista), mutta ”*kylätalo tai muu sisätila kyläläisten yhteiseen kokoontumiseen ja harrastustoimintaan puuttuu. Sellaista tilaa haastatteluissa kaivattiin erityisesti nuorille.*” Paljon huomiota kyläsuunnitelmassa sen sijaan saavat teiden kunnan parantaminen, valaistuksen parantaminen ja suurten teiden meluhaittojen ehkäisy. (Kuivaspään kyläsuunnitelma.)

5. KOLMANNEN SEKTORIN TOIMIJOITA

Tampereen seutukunnalla on lukemattomia toimijoita, joiden pääasiallinen toiminnan kohderyhmä ovat nuoret. Osa niistä on todella paikallisia, kuten urheiluseurat, osa taas valtakunnallisia tai peräti kansainvälisiä. Koko maan kattavia ovat esimerkiksi YAD ja Nuorisoseurojen liitto, kansainvälisiä puolestaan partio ja 4H.

Tämän luvun tarkoituksena on selvittää, miten tämän alueen nuorisotoimijat näkevät oman toimintansa ja millaisia ovat tulevaisuuden kehitystrendit. Olen pyrkinyt selvittämään, miten eri yhdistykset ja seurat tukevat nuorten osallistumista ja vaikuttamista, sekä millaisia mahdollisuuksia lapsille ja nuorille tarjoutuu näiden toimijoiden puolesta.

5.1. 4H

4H-toiminnan juuret ovat maaseudulla, mutta toiminta on muuttunut vuosien ja vuosikymmenten saatossa. Yhä edelleen toiminnan tarkoituksena on tuottaa lisäarvoa maaseutualueilla. Monilla kylillä 4H saattaa olla ainoa toiminnan muoto. Järjestön nettisivujen mukaan n 65% jäsenistä asuu maaseudulla.

4H korostaa toiminnassaan palvelutoimintaa, yrittäjäyys- ja ympäristökasvatusta, vuorovaikutusta ja luonnon tuntemusta. Koska maaseudulla monet asukkaat tarvitsevat pieniä palveluita, ja toisaalta monet nuoret rahaa, tuo 4H nämä kaksi ryhmää yhteen. Tänä syksynä alkaa myös nuorten yrittäjäyyskurssit, joilla käydään läpi yrittäjäyden perusedellytyksiä ja pelisääntöjä. Vuorovaikutuksen ylläpito ja edistäminen koetaan tärkeäksi, koska nopean rakennemuutoksen myötä kaupungeissa ja maaseudulla asuvien tietämys toistensa elinolosuhteista on heikentynyt. Tietämättömyys heijastuu epäedullisesti molemminpuolisiin asenteisiin. Nuorten vuorovaikutuksen lisääminen on sekä maaseudun että kaupunkien etujen mukaista. Vuosina 2005-2007 4H ja Suomen Kylätoiminta ry eli SYTY toteuttivat Yhteistyöllä kylille elinvoimaa ja palveluita -hankkeen. Hankkeessa tuotettiin maaseudun nuorille uusi TOP-teema (Tekemällä Oppii Parhaiten): Omalla kylällä, johon kuului 13 tehtävää, joiden avulla voi alkaa harjoitella vaikuttamista omalla kylällä. 4H:n omien nettisivujen mukaan materiaali on otettu erittäin hyvin vastaan.

4H:n mukaan ”oman kyläyhteisön monipuolinen ja myönteinen kokeminen lapsena ja nuoruusiässä lisää halukkuutta asua aikuisenakin maaseudulla. Vaikuttaminen yhteisiin päätöksiin ja siinä onnistuminen lisää nuorten rohkeutta ja antaa onnistumisen kokemuksia. Nuorten osallistuminen kyläsuunnitteluun on vielä melko vähäistä. Kokemus osoittaa, että toiminnan on oltava nuorista lähtevää, jos mielih nuoria mukaan.” (www.4h.fi)

Toiminnanjohtaja Outi Peltonen korostaa aktiivisten nuorten roolia myös 4H:n toiminnassa. Aina välillä joukosta nousee esiin sellaisia nuoria, jotka alkavat aktiivisesti itse puuhaamaan toimintaa oman innostuksensa ympärille. Yleensä toiminnan muodot tosin ovat sellaisia, joihin nuoret ovat tottuneet oman 4H-harrastuksensa parissa. Esimerkiksi koiranhoitajista eli dogsittereistä on muodostunut kymmenen hengen aktiiviporukka, jota vetävät kaksi parikymmppistä tyttöä. Porukka järjestää erilaisia pieniä kisoja, ja saamansa tuoton he käyttävät oman ryhmänsä hyväksi, vaikkapa pieneen matkaan. Suurista summista koiranhoidossa ei kuitenkaan ole kyse, sillä Peltosen mukaan parhaat heistä saavat vuodessa ehkä noin 1000 euroa. Osalla saattaa olla viikoittaisia hoitovuoroja, toisilla taas yksi tai kaksi keikkaa vuodessa.

4H:n toiminta tavoittaa parhaiten alakoulu- ja kerhoikäiset erilaisten kerhojen muodossa. Tämä ikäryhmä onkin toiminnan pääkohderyhmä. Suurin osa kerhoista on yleiskerhoja, joissa tehdään eri asioita. Sen sijaan lukioikäisille ja sitä vanhemmille ei toiminnanjohtajan mukaan ole juuri mitään toimintaa, paitsi joitain retkiä ja tapahtumia, vaikka ikäraja osallistumisessa onkin vasta 28 vuotta. Kerhoiän ylitettyään, eli yli 13-vuotiaat, nuoret voivat osallistua erilaisille kursseille, kuten edellä mainituille dogsitter-kursseille. 16-vuotiaille ja sitä vanhemmille voidaan tarjota myös jonkin verran pieniä töitä. Yksi 4H:n valttikorteista on helppo ja halpa kesän aikana tapahtuva vaihto, johon osallistumista ei ole rajoitettu. Kyseessä on perhemajoitus toisessa 4H-perheessä. Juuri tähän kansainvälisyystoimintaan toiminnanjohtaja sanookin panostettavan tulevaisuudessa, sillä helppoudestaan huolimatta sitä ei oikein tunneta.

5.2. YAD – Youth Against Drugs

YAD on mukana tässä selvityksessä, sillä heidän toimintansa on niin selkeän omaehtoista. YADin toiminta on saanut alkunsa vuonna 1988, kun silloisen Irti huumeista ry:n työntekijä oli ollut World Youth Against Drugs -seminaarissa Yhdysvalloissa, ja toi sieltä ajatuksen mukanaan Suomeen. Kyseinen työntekijä lähti puhumaan uudenlaisesta, omaehtoisesta toimintatavasta nuorten pariin ja käynnisti toimintaa sitä kautta. Nuoria haettiin mukaan myös lehti-ilmoituksilla, ja pieni porukka kiersi kouluilla. Parin vuoden päästä (1990) YAD rekisteröitiin omaksi yhdistykseksi. Aluksi toiminta painottui vahvasti pääkaupunkiseudulle, mutta alusta asti toimintamallina on ollut jalkautuminen festareille ja infopisteiden pystyttäminen sinne. Tällä hetkellä yhdistyksen pääpaikka on Jyväskylässä, ja mukana on noin 700 jäsenmaksun maksavaa jäsentä.

YADin toiminta jakautuu paikallisosastoihin, jotka sekä syntyvät että kuolevat nuorten omista aloitteista. Usein tieto kiinnostuksesta ryhmän perustamiseen tulee kunnan nuorisotyöntekijän kautta. Toiminnanjohtaja Rosita Juurinen huomauttaakin, että juuri nuorten omaehtoisuus tekee toiminnasta haavoittuvaista. Toiminta lakkaa tai kuihtuu kasaan, kun aktiivisille nuorille tulee muita mielenkiinnon kohteita tai he muuttavat muualle. Toiminnan aikana paikallisosastoja on ollut noin kaksikymmentä. Helpoimmin toimintaa syntyy pienille paikkakunnille, joilla on melko vähän harrastusmahdollisuuksia. Juurisen mukaan sellaisilla paikkakunnilla syntyy ”toimintakipinää ja intoa”. Paikallisosastot saavat itse määrittää toimintaansa ja päättää siitä, miten toimintansa järjestävät. Kattojärjestö järjestää kiinnostuneille infopistekoulutusta, festarikoulutusta ja tapahtumakoulutusta. Useilla paikkakunnilla paikallisosastot järjestävät musiikkitapahtumia ja vievät sitä kautta viestiään eteenpäin. Toiminnan kulmakiviä on osoittaa nuorille, että hauskaa voi pitää myös ilman päihteitä ja osoittaa vertaistukea ikäisilleen nuorille. Nuoret koulutetaan siis kertomaan huumeista realistisesti ja ennaltaehkäisevästi.

Nuorten tavoittamisessa Juurinen on samoilla linjoilla kuin Päivi Laukamo: pitää mennä sinne, missä nuoret jo ovat. YADilla on ollut oma yhteisönsä irc-galleriassa, mutta se on toistaiseksi suljettu sinne tulleiden huumemyönteisten kommenttien vuoksi. Verkossa olevat kanavat saavuttavat huomattavasti laajemman joukon kuin vaikkapa vierailu tietyssä koululuokassa, mutta oikean kanavan löytäminen voi olla vaikeampaa. Yhdistyksen tavoitteena on saada jo yläkouluikäiset kiinnostumaan päihteettömästä elämäntavasta, jotta työ todella olisi ennaltaehkäisevää. Kohderyhmän ikähaarukka on silti 35 vuoteen saakka. Nuorten lisäksi toinen kohderyhmä ovat entiset käyttäjät ja jo kertaalleen syrjäytyneet nuoret, joita pyritään auttamaan useilla eri tavoilla.

Juurinen tunnustaa nykyisen nuorisokulttuurin vievän tilaa perinteiseltä järjestötoiminnalta. Kaupallinen toiminta on tullut järjestöjen kilpailijaksi ja nuorille on tarjolla jos jonkinlaista

tekemistä. Myös nuorten haluttomuus sitoutua on haaste vapaaehtoisuuteen perustuvalla toiminnalla. Juurisen mukaan monet nuoret haluavat lyhytkestoista toimintaa, ns. pätkähommia, joihin ei tarvitse kiinnittyä pitkäksi aikaa. Toisaalta nuorissa näkyy yhä edelleen halu ja kaipuu ryhmäytyä ja olla konkreettinen osa jotain tiettyä ryhmää. Juurinen korostaakin sitä, että myös järjestöjen on muututtava ajan mukana ja tarjottava lyhytjänteisyyteen vastaavia toiminnan muotoja.

5.3. Nuorisoseurojen Liitto ja Kisällistä osaajaksi -projekti

Nuorisoseurat ovat vahvoja toimijoita maaseudulla, ja tälläkin hetkellä koko maassa nuorisoseuroihin kuuluu yli 80 000 yli 16-vuotiasta jäsentä. Näiden lisäksi Kalevan nuoriin kuuluu noin 22 000 jäsentä. Nuorisoseurat ovat useimmiten juuri maalla, vaikka Tampereellakin toimii nuorisoseura, jolla ei tosin ole omaa nuorisoseuran taloa, vaan toimisto aivan kaupungin keskustassa. Nuorisoseurojen Kisällistä osaajaksi -projektin valitsin tähän selvitykseen, sillä se yhdistää sekä toiminnan maaseudulla että syrjäytymisuhan alla olevien nuorten auttamisen. Projektista kertoi projektityöntekijä Hanna Lyytikäinen.

Tampereen seutukunnassa projektissa ovat mukana kolme nuorisoseuraa Vesilahden kunnan alueelta: Ylämäen Nuorisoseura, Tähti Nuorisoseura sekä Vesilahden Nuorisoseura, joskin se on päättänyt jättäytyä projektista pois tästä syksystä lähtien ja keskittyä teatterin tekemiseen. Lisäksi mukana on Tampereen nuorisoseura, josta alueeksi kaavailtiin aluksi Hervantaa, mutta ilmeni, että siellä on jo niin paljon erilaisia projekteja, ettei kouluissa riittä resurssit kertomaan niistä kaikista. Muutenkin Hervantaan on panostettu viime vuosina paljon ja siellä on hyvin kattavaa yhteistyötä kaupungin, järjestöjen ja seurakunnan välillä. Niinpä Tampereelta alueeksi valikoitui keskusta-alue. Projektiin on valikoitu nuoria konsultoimalla eri tahoja, esimerkiksi seurakunnan työntekijöitä ja koulukuraattoreita. Ongelmaksi nousikin se, että monilla nuorilla oli jo niin paljon ongelmia, ettei heitä voitu ottaa projektiin mukaan, sillä nuorisoseurojen työ perustuu vapaaehtoisuuteen, eikä seuroissa ole koulutettuja erityisnuorisotyöntekijöitä.

Vesilahdella toiminta käynnistettiin itsenäisyyspäivän diskon yhteydessä, jossa nuorilta kyseltiin, minkälaista toimintaa he toivoisivat lähiympäristöönsä. Vastauksista nousi esiin biljardi. Lopulta Nuorisoseurat järjestivät kunnalta tilat, joissa on biljardipöytä, ilman että projektityöntekijä puuttui tilanteeseen mitenkään. Paikalle saatiin hieman syrjäanvetäytyviä nuoria, kuten oli tarkoituskin, ja heiltä saatu palaute oli positiivista: pojat kyselivät, milloin tapaaminen on seuraavan kerran, ja kertoivat tulevansa paikalle uudestaan. Sen sijaan Tampereella meni pitkään ennen kuin sopiva yhteistyötaho löytyi. Lopulta sellaiseksi valikoituivat kolme 10-luokkaa, joilta saatiin yhteensä kolme oppilasta ja kaksi muuta henkilöä mukaan. Pohdittuaan mitä haluaisivat tehdä, ja kuultuaan mitä muualla oli tehty, nämä tytöt päättivät ruveta tekemään kauhuelokuvaa. Suunnittelu on alkanut keväällä, joten tämän syksyn aikana olisi ilmeisesti tarkoitus ryhtyä toteuttamaan suunnitelmaa.

Vaikka toiminta on ollut ylhäältä ohjattua, itse ideat ovat lähteneet nuorista. He kuitenkin tarvitsevat aikuisten läsnäoloa ja tukea testatakseen omia ideoitaan. Sama asia ilmenee nuorten haastatteluisissa, joissa he toteavat, että saisivat varmasti jonkin projektin toteutettua, mutta siihen tarvittaisiin silti aikuisia mukaan. Vastuu kuuluu siis aikuisille.

6. KOHTI KANSAINVÄLISYYTTÄ

Kantrin toimintasuunnitelmassa on määritelty toimintakauden tavoitteeksi aloittaa neljä ruohonjuuritason kansainvälistä hanketta, ja niiden lisäksi kolme ystävyyskylähanketta. Koska kansainvälisyys ei kuitenkaan ollut kyselyn kannalta ydinasia, oli joukossa vain yksi kysymys, jolla viitattiin jotenkin kansainvälisyyteen. Tässä kysymyksessä kysyttiin, millaisista asioista nuoret olisivat kiinnostuneita, ja yksi vaihtoehdoista oli ”kansainväliset hankkeet ja projektit”. Kämmentiemessä kiinnostuksensa ilmaisi seitsemän vastaajaa, joista yhtä lukuun ottamatta kaikki luokittelivat ne vähiten kiinnostavimmiksi. Pirkkalassa puolestaan neljä vastaajaa ilmoitti olevansa kiinnostunut tällaisista projekteista, mutta heistäkin kolme oli valinnut vaihtoehdon ”vähiten tärkeä” ja yksi vaihtoehdon ”toiseksi tärkein” (katso kohta 3.3.4.).

Nuorisoyhteistyö Allianssin mukaan ”nuorten osallistuminen kansainvälisiin hankkeisiin lisää tyytyväisyyttä omaan kuntaan, vähentää nuorten poismuuttoa ja parantaa kunnan imagoa yritysten mielestä” (www.alli.fi). Juuri tällaisten toimijoiden, kuten Allianssin ja CIMOn, kautta pääsevätkin liki kaikki halukkaat jonkinlaiseen vaihtoon, mikäli sinne mielivät. Myös monet järjestöt ja urheiluseurat sekä tietenkin koulut tarjoavat nykyään mitä erilaisimpia mahdollisuuksia lähteä tutustumaan vieraisiin kulttuureihin. Toimijoita on siis paljon, mutta miten yhdistää nuoret ja toimijat? Kuka kertoisi yläkouluikäiselle, joka haaveilee matkasta Ranskaan, että on olemassa helppo ja turvallinen tapa?

Toisaalta, kansainvälisiä hankkeita voi olla hankala toteuttaa yläkouluikäisten kanssa, sillä osalla kielitaito saattaa olla vielä melko puutteellinen. Kohderyhmäksi kannattaisikin ehkä valita vähintään lukioikäiset. Itse osallistuin elokuun alussa CIMOn rahoittamaan Youth in Action -ohjelmaan kuuluvalla leirillä Vammalan Ellivuoressa. Näiden ohjelmien tarkoitus on ”edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja eri maiden nuorten keskinäistä ymmärtämystä”. Ohjelmissa korostetaan koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista, tasa-arvoa, turvallisuutta ja monikielisyyttä. Alaohjelmiakin on useita, mm. nuorten ryhmätapaamiset, nuorisoaloitteet, nuorten demokratiahankkeet, nuorisoalan tukijärjestelmät sekä eurooppalainen yhteistyö nuorisopolitiikan alalla. (<https://www.cimo.fi>)

Ellivuoren tapaaminen kuuluu alaohjelmaan nuorten ryhmätapaamiset ja kantaa nimeä Youth and Landscape. Leiri on kolmenkeskeinen ja siinä ovat mukana Hollanti, Tsekki ja Suomi. Aiemmin tapaamisia on järjestetty Tsekissä ja Hollannissa, joten heidän ryhmänsä tunsivat toisensa jo entuudestaan. Monet leirille osallistuneet nuoret olivat joko töissä erilaisissa maaseutuun ja maisemaan liittyvissä vapaaehtoisjärjestöissä, tai toimivat vapaaehtoisena näissä järjestöissä. Esimerkiksi Hollannissa yksi tällaisista järjestöistä on Landschapsbeheer, joka työllistää noin 300 ihmistä ja johon kuuluu liki 25 000 vapaaehtoista (www.landschapsbeheergroningen.nl).

Osallistujien ikä vaihteli 22:sta 35 vuoteen. Hollannin ja Tsekin ryhmiin kuului 15 nuorta ja kaksi ryhmänjohtajaa, mutta suomalaisia oli paikalla, päivästä riippuen, 5–7. Pohdimme useaan otteeseen, miksi suomalaisia oli niin vaikea saada mukaan. Yksi syy on tiedotus, joka ei ollut saavuttanut kaikkia potentiaalisia osanottajia. Leiristä oli kyllä tiedot sekä Pirkan helmen että Joutsenten reitin kotisivuilla, ja kutsu lähetettiin myös yliopiston sähköpostilistojen kautta alan ainejärjestöille. Sen sijaan ammattikorkeisiin, joissa opetetaan esimerkiksi maisemasuunnittelua, viestiä ei mennyt. Toinen suuri ihmetyksen aihe vieraiden keskuudessa oli, miksei joukossamme ole ollenkaan poikia. Sekä Hollannin että Tsekin ryhmissä oli jota kuinkin saman verran sekä tyttöjä että poikia.

Leiri kesti yhteensä yhdeksän päivää, ja siihen sisältyi niin kyläjuhlia, talkootöitä kuin Tampereen ihmettelyäkin. Varsinaisen käsillä tekemisen lisäksi vietimme aikaamme kokoushuoneessa, jossa

hollantilaiset ja tsekit esittelivät maansa luontoa ja ympäristöä sekä kulttuuria, vaikkapa opettamalla meitä muita koristelemaan pääsiäismunia. Pehdyimme myös Ellivuoren vasta hyväksytyyn asemakaavaan, joka mahdollistaa suuren mökkialueen rakentamisen laskettelurinteiden väliin. Suurin osa vieraista oli sitä mieltä, että me suomalaiset emme osaa arvostaa runsasta puustoamme ja rehevää luontoa, kun sallimme esimerkiksi mökkikylän rakentamisen.

Leirin työkieli oli luonnollisesti englantia, mutta olipa mukana sellaisiakin, jotka eivät kieltä kunnolla taitaneet. Yhteisymmärrys löytyi silti joka kerta. Koska olimme tiiviisti yhdessä koko viikon, ryhmäytyminen tapahtui melko nopeasti, vaikkei kaikkia 30 ihmistä voikaan oppia tuntemaan. Sää ei totisesti joka päivä suosinut meitä, mutta tunnelma oli silti hyvä. Jokainen osallistuja oli innokas oppimaan uutta, ja aito mielenkiinto leimasi koko viikkoa. Sekä tsekit että hollantilaiset tarttuivat mukisematta kirkkoveneen airoihin ja soutivat saunomaan.

Juuri tällainen vastavuoroinen vierailu tekee toiminnasta mielekästä. Ensimmäiset päivät ovat aina vaikeita, mutta tutustumisen jälkeen vuorovaikutus nuorten kesken on luontevaa. Ryhmiä tällaiseen toimintaan olisi varmasti helppo löytää. Kumppaniryhmiä etsiviä Leader-ryhmiä löytyy ainakin osoitteesta <http://leaderplus.ec.europa.eu>. Tämän vuoden aikana listalle on tosin ilmoitettu vain kolme ryhmää, joista yksi on suomalainen. Vaikein kysymys tällaisessa projektissa onkin, miten aktivoida suomalaisnuoret mukaan.

7. MUITA NUORTEN LEADER-HANKKEITA

Alla olevat hankkeet on kerätty Leaderplus-kotisivulta, osoitteesta www.ec.europa.eu/leaderplus. Haun rajaukseksi olen valinnut Leader+-teemoista ”maaseudun asukkaiden elämänlaadun parantaminen” ja kohderyhmäksi nuoret. Tällä haulla löytyi yhteensä kahdeksan hanketta. Ohessa on tiivistelmät neljästä omasta mielestäni mielenkiintoisimmasta hankkeesta. Otsikon alla on hankkeen koodi sekä toteuttaneen Leader-ryhmän nimi.

7.1. Itävalta: Creative Young People

(PA-AT03-L+ATNAT-411)/ Regionalentwicklungsverband Eferding Regef

Itävallassa hanke sai alkunsa neljän kunnan ilmaistua halukkuutensa parantaa nuorisotilojen käytettävyyttä ja mukavuutta. Suunnittelun jälkeen prosessi aloitettiin kiertämällä alueen kouluissa kertomassa alkavasta projektista. Tämän kiertueen avulla mukaan saatiin noin 150 13–19-vuotiasta nuorta yhdeksän kunnan alueelta. Alun perin mukana oli ollut 10 kuntaa, mutta yhdestä ei muodostunut toimivaa ryhmää. Yhteyden luominen koulujen ja nuorten toimintaryhmien sekä Leader-ryhmän välille oli tärkeää oikean kohderyhmän tavoittamiseksi.

Itse suunnittelu alkoi joka kunnassa kävelyllä, jonka aikana nuoret saivat osoittaa mielestään hyviä tapaamispaikkoja. Monet paikat olivat sellaisia, joissa nuoret jo entuudestaan viettivät aikaansa. Nämä paikat maisemasuunnittelijat arvioivat omalta kantiltaan. Kaksipäiväisissä työpajoissa nuoret, arkkitehdit sekä maisemasuunnittelijat kehittivät pienoismallit suunnitelmistaan. Asiantuntijoiden avulla suunnitelmat pysyivät realistisina ja kustannukset kurissa.

Aikaansaatuja muutoksia olivat esim. muunneltavat penkit ja tuolit, modernit pöydät, terassikate sateensuojaksi, grillipaikka ja ulkoilmaelokuvateatteri jalkapallokentälle. Tuloksena oli myös

näiden konkreettisten saavutusten lisäksi parantunut kommunikaatio nuorten ja kunnallispoliitikkojen välillä. Kunnittaiset kustannukset vaihtelivat 2000 ja 12 000 euron välillä.

Koko projektin kustannukset olivat 64 800 euroa, josta EMOTRilta 32 400 €, julkista kansallista rahoitusta 18 792 € ja yksityistä rahoitusta 13 608 €. Hanke kesti vuoden, maaliskuusta 2005 maaliskuuhun 2006.

7.2. Belgia: Mondina

(PA-BE01-L+BEFLA-ML)/ PG Meetjesland

Mondina on syksyllä 2003 perustettu voittoa tavoittelematon organisaatio, joka toiminnassaan keskittyy biologiseen viljelyyn ja tiedon jakamiseen lapsille ja nuorille. Opetus toteutetaan varsin ei-perinteisin keinoin, hyödyntämällä mm. leikkejä, mytologiaa ja runoutta. Sen tavoitteena on saada lapset ja nuoret jo varhaisessa iässä ajattelemaan ruokaa ja sen tuottamista eettisesti. Organisaatio haluaa tavoittaa myös sellaiset oppilaat, jotka eivät muuten ole kiinnostuneita koulunkäynnistä. Kyseessä ei siis ole varsinaisesti nuorten itsensä aloittama tai toteuttama projekti.

Mondinan alueella kävi jo entuudestaan monia koululuokkia ns. maaseuturekillä, joten koulut olivat hyvä kohderyhmä. Lukuvuoden 2004–2005 aikana tilalla kävi 3000 oppilasta. Suurin hanketta kohdannut ongelma on ollut rahoituksen hankkiminen. Hanke kesti elokuusta 2003 joulukuuhun 2007, ja sen kokonaisbudjetti oli 134 345 euroa, joista EMOTR:lta (EAGGF) 46 972 € ja julkista kansallista rahoitusta 87 373 €. Yksityistä rahoitusta tällä hankkeella ei ollut ollenkaan.

7.3. Suomi: Kinokisa

(PA_Rd2_FI02-L+FINAT-14)/ Joensuunseudun Leader ry

Hankkeen tuotteena oli elokuva-alan opiskelijoille järjestettävä elokuvafestivaali ja -kilpailu. Sen järjestämiseen oli kolme lähtökohtaa, joista projektia alettiin toteuttaa: ensimmäinen on opetuksellinen, sillä elokuvan opiskelijoilla ei ennen Kinokisaa ollut omaa elokuvafestivaalia tai järjestettyä mahdollisuutta tavata toisiaan tai alan huippuja. Kilpailuun osallistuneet saivat suoraa palautetta tuomaristolta. Toiseksi Outokummussa oli tyhjä kaivos ja sen ympärillä tyhjiä rakennuksia, joissa oli mahdollista toteuttaa useitakin tapahtumia. Kolmanneksi kaupunkilaiset eivät tienneet juuri mitään oppilaitoksesta.

Aloite hankkeeseen tuli yhdeltä Pohjois-Karjalan ammattiopiston opettajista, mutta toteuttajat olivat koulun oppilaita. Myöhemmin festivaalille palkattiin ulkopuolinen vetäjä. Viimeisenä hankevuonna on perustettu Kinokulttuuri ry, joka hoitaa festivaalin järjestämisen vastaisuudessa, joten projekti jatkuu vaikka hankerahoitus onkin päättynyt. Hankkeen kokonaisbudjetti oli 50 120 €, josta 14 948 € EMOTR:lta (EAGGF), julkista kansallista rahoitusta 24 148 euroa ja yksityistä rahoitusta 10 024 euroa. Myös tässä hankkeessa ongelmaksi on kirjattu rahoituksen hankkiminen. Hankkeen kesto on ollut 03/2002–12/2005. Sen jälkeen Kinokisa on järjestetty vuonna 2006, ja järjestetään uudestaan tänä vuonna.

7.4. Luxemburg: Joujoumobile

(PA-LU02-L+LUNAT-04)/ Leader+ Redange-Wiltz

Hankkeen kokonaisbudjetti oli 230 280 euroa. Tästä summasta EMOTR:n (EAGFF:n) tukea on 110 115 euroa, julkista kansallista rahoitusta 109 165 € ja yksityistä rahoitusta 11 000 €. Kesto oli noin kaksi vuotta, heinäkuusta 2005 kesäkuuhun 2007. Alkuperäinen idea on saksalainen Spielmobil, mutta sitä on toteutettu vain kaupunkiympäristössä. Kyseinen alue kuitenkin on Leader-alueisiin kuuluvaa aluetta, jolle ominaista on runsas pendelöinti Luxemburgiin. Yhtenä hankkeen tavoitteena oli avartaa paikallisen nuorison maailmankuvaa, joten hankkeelle päätettiin etsiä kumppania lähialueilta, mutta Belgian puolelta. Tällaiseksi kumppaniksi löytyi niin ikään rajan läheisyydestä LAG Cuestas, joka oli aiemmin tehnyt sosiologista tutkimusta ihmisten kanssakäymisestä. Tutkimuksen tuloksena oli selvinnyt, että alueella oli tarvetta määritellä erityisiä sosiaalisen kanssakäymisen tiloja, koska ihmisten liikkuminen maaseudulla on työssäkäyntiä lukuun ottamatta vähäistä.

Alueella on toiminut jo aikaisemmin ns. pelikirjasto, josta lapset ja nuoret ovat voineet lainata pelejä ja leikkejä. Hankkeen tuotteena tuotettiin peliauto, johon kerättiin erilaisia pelejä ja leikkejä. Autolla on ennalta sovittu aikataulu, jonka mukaan se pysähtyy tietyillä paikoilla. Autossa oli sekä belgialainen että luxemburgilainen ohjaaja sekä erilaisia pelejä. Sateen sattuessa heille oli järjestetty kunnan toimesta mahdollisuus peleihin sisätiloissa.

Hankkeella oli runsaasti tavoitteita: he halusivat muiden muassa aloittaa uuden tai elvyttää vanhan pelien pelaamisen kulttuurin kylissä, rohkaista erilaisia ihmisiä osallistumaan näihin leikkeihin sekä parantaa vanhojen ja uusien asukkaiden kontakteja. Syyskuun ja joulukuun 2005 välisenä aikana projektiin kerrotaan osallistuneen noin tuhat lasta. Muita tavoitteita oli esimerkiksi lisätä rajat ylittäviä kontakteja belgialaisten ja luxemburgilaisten nuorten välille sekä parantaa alueen yhdistysten kommunikaatiota.

8. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän esiselvityksen tavoitteena oli selvittää, miten nuoret kokevat vaikutusmahdollisuutensa lähiympäristössään, millaisiin projekteihin he olisivat innokkaita osallistumaan ja millaista voisi olla nuorten omaehtoinen toiminta Kantrin toiminta-alueella.

Esiselvitystyön aikana huomattiin, että nuoria on mahdotonta käsitellä yhtenä isona ryhmänä. Toimintasuunnitelmassa nuoriso on luokiteltu laajasti alle 30-vuotiaiksi. Kenties nuorten ryhmät voitaisiin jakaa kouluikäisiin ja koulunsa päättäneisiin. Tässä esiselvityksessä kysely on kohdistettu kouluikäisiin, ja kakkososa koulunsa päättäneisiin. Heihin voisi jo kohdistaa odotuksia esimerkiksi kaavoitukseen osallistumisesta, joskaan en missään tapauksessa sulje pois myöskään kouluikäisten nuorten mukaan ottamista. Molemmille ryhmille asiasta pitäisi tehdä mielenkiintoista ja helposti lähestyttävää. Täysin kuvitteellisena esimerkkinä voisimme ajatella lukiolaista, joka saataisiin kiinnostumaan alueiden käytön suunnittelusta. Mikäli hän lukionsa jälkeen haluaisikin lähteä toiselle paikkakunnalle opiskelemaan, ei se tarkoita että hän jättäisi kotikuntansa. Mikäli nuoret saataisiin sitoutettua kotikuntaansa jo varhaisessa vaiheessa, he saattaisivat olla varsin potentiaalisia paluumuuttajia. Toisaalta asia voitaisiin kääntää niinkin päin, että eri kuntien nuoret ovat mahdollisia rajojen yli muuttajia tulevaisuudessa. Niinpä Vesilahden nuoret voisivat osallistua Pirkkalan suunnitteluun, ja tamperelaiset Lempäälän suunnitteluun. Ulkopuolisten nuorten näkemykset toisivat uutta näkemystä ja uudenlaisia ajatuksia perinteiseen kaavoitusajatteluun.

Koululaisille tehdyn kyselyn tulosten valossa näyttää siltä, että vaikuttamismahdollisuudet omassa lähiympäristössä koetaan vähäisiksi, korkeintaan mahdollisuudeksi hakeutua nuorisovaltuustoon tai vastaavaan toimintaan. Toisaalta roskien siivoaminen omasta ympäristöstä koetaan ympäristöön vaikuttamiseksi, mitä se tietysti konkreettisimmillaan onkin. Mutta vaikka vaikuttamismahdollisuudet koetaan vähäisiksi, innokkuutta toimintaan on silti. Maaseudulla toimimisen hyviä puolia on runsaasti, kuten se että nuoret tuntevat toisensa paremmin ja pystyvät vaikuttamaan toisiinsa suuremmissa määrin kuin suuressa koulussa, jonne oppilaita saattaa saapua useasta kaupunginosasta. Myös vanhempien verkostot ovat tärkeitä nuortenkin toiminnan kannalta.

Nuoret haluavat vaikuttaa heitä lähinnä oleviin asioihin: harrastepaikkoihin, nuorisotiloihin ja omaan pihaansa. Toisaalta he olisivat valmiita näkemään vaivaa uuden harrastuspaikan tai urheilukentän rakentamisessa sekä nuorisotilojen parantamisessa. Kaikki nämä edellä mainitut tilat ovat sellaisia, joissa nuoret viettävät aikaansa. Heillä pitäisi olla oikeus myös vaikuttaa niiden mukavuuteen (ks. kohta 6.1. Itävallan nuorten avoimet tilat). Koska nuoret haluavat olla mukana luomassa omaa ympäristöään, sitä voitaisiin toteuttaa myös edullisemmin kuin rakentamalla kokonaan uutta. Esimerkiksi jo olemassa olevien tilojen maalaaminen ja muu koristelu saattaisivat tehdä paikasta kokonaan uuden näköisen ja oloisen.

Mukana olleet nuoret ovat ylpeitä omista alueistaan, ja se on selkeä voimavara. Siltä pohjalta yhteistyötä voi kehittää vaikka seutukuntatasolle asti. Ongelma on kuitenkin se, että yhä useammat nuoret kokevat koulun – ja kenties myös vanhempien – asettamat vaatimukset raskaina ja väsyvät niistä. Nuoret toteavatkin suoraan, että jonkin uuden toiminnan aloittaminen koulun ja harrastusten lisäksi saattaisi olla liikaa.

Nuorten toiminta on muuttunut ajan myötä lyhytjänteisemmäksi. He eivät enää halua sitoutua mihinkään pitkäksi aikaa, vaan haluavat vaihtoehtoja tai vaihtoehtojen olla kokonaan menemättä, jos joku viikko siltä tuntuukin. Tämä vaikuttaa väistämättä nuorten kanssa tehtävään työhön. Sen pitää olla niin nopeatempoista, etteivät nuoret ehdi kyllästyä ja että he näkevät omien käsiensä jäljet. Kertaluontoiset tapahtumat, kuten bänditapahtumat ja diskot, vastaavat tällaiseen kysyntään.

Mutta miten nuoret saisivat sen tiedon, mikä vanhemmille välittyy esimerkiksi kyläyhdistysten tai muiden vapaa-ajan toimintojen kautta? Kun ”aikuisille” pidetään luentoja ja vierailukäyntejä, joilla kerrotaan erilaisista rahoitusmahdollisuuksista, kuka kertoo samat asiat nuorille. Suurin osa haastatelluista oli sitä mieltä, että koulu on paras tiedonjakokanava. Osa taas kehotti menemään sinne, missä nuoret jo ovat, eli vaikkapa irc-galleriaan tai Facebookiin. Yllättävää kyllä, nuorten mielestä parhaaksi tiedonjakokanavaksi nousi oma lehti, eli sittenkin se kaikkein perinteisin.

Nuorille on tärkeää, että mukana on vastuullinen aikuinen. He eivät ole valmiita kantamaan vastuuta epäonnistumisesta, mutta pystyvät kyllä organisoimaan itsenäisesti laajojakin tehtäväkokonaisuuksia. Tämän kyselyn sekä haastatteluiden valossa omaehtoisen toiminnan syntyminen vaikuttaa epätodennäköiseltä kouluikäisten nuorten keskuudessa. Koska sekä ideoita että toteuttajia kuitenkin on, voisi eräänlainen ”kummitoiminta” sopia nuorten hankkeisiin. Jos he saisivat toimia jo olemassa olevan organisaation siipien suojassa, saattaisi näistä nuorista kummuta jos jonkinlaisia ideoita.

Oikeastaan omaehtoisen toiminnan saavuttamiseksi pitäisikin katsoa ajassa rutkasti taaksepäin, ei niinkään eteenpäin. Tavoittelemamme toiminta on sellaista, jota Suomessa oli pilvin pimein todennäköisesti vielä 1970-luvullakin. Mitä sen jälkeen on tapahtunut? Tai mistä nuorten hankkeet silloin saivat alkunsa? Vieläpä täysin ilman ulkopuolista rahoitusta. Yhteisöllisyys lienee tässäkin

avainsana, joka johtaisi toivottuihin päämääriin. Mikäli nuoret saataisiin kiinnostumaan oman yhteisönsä hyvinvoinnista ja aktiivisuudesta, omaehtoinen toiminta lisääntyisi. Yksi ongelmista on ainakin tiedonsiirtokanavien liiallisuus. Nykyään tietoa saa kaikkialta, joten puskaradion merkitys on vähentynyt.

Vaikka tämän kyselyn valossa näyttääkin siltä, että nuoret haluaisivat vaikuttaa vain omaan lähiympäristöönsä, en silti tuomitsisi kansainvälistä hanketta kokonaan. Kysymykset ohjailevat aina vastauksia, eikä kyselyssä ollut kuin yksi kysymys kansainvälisyydestä. Yhdellätoista kiinnostuneella saa jo helposti ryhmän kasattua. Lisäksi kansainväliset hankkeet saattaisivat olla sellaisia, joihin lähdettäisiin helpommin mukaan uutuuden viehätysten vuoksi.

Lopuksi haluan vielä nostaa esiin erään epäkohdan: tässäkin tutkimuksessa ei pystytty huomioimaan syrjään vetäytyneitä, hiljaisia, mahdollisia ongelmanuoria. Kenen tehtävä on vetää nämä nuoret takaisin ikätoveriensa pariin?

9. EHDOTUKSIA TULEVAISUUTEEN

Koska tämän aineiston valossa näyttää siltä, että nuoret eivät välttämättä halua aloittaa itse uutta toimintaa, vaan tarvitsevat valmiiksi olemassa olevia toimintamalleja, voisivat seurat ja yhdistykset houkutella nuoria mukaan toimintaansa menemällä kouluille kertomaan omista hankkeistaan tai alkamassa olevista sellaisista. Tokikin hankkeiden on oltava sellaisia, että ne kiinnostavat nuoria, sillä heille on tärkeää kokea toiminta mielekkääksi. Toisaalta hyöty-näkökohta on oikea, sillä monet nuoret ovat tottuneet siihen, että aktiviteetteja järjestetään joko lapsille tai vanhuksille, joten heillä on oikeus vaatia toimintaa vain itselleen. Hyvin todennäköistä kuitenkin on, että yhdistysten edustajat, jotka olisivat valmiita menemään kouluille kertomaan omasta asiastaan, törmäävät samaan ongelmaan, kuin itse törmäsin kyselyiden kanssa. Vaikka opettajat olisivatkin innoissaan, saattavat rehtorit vastustaa vedoten koulujen kiireeseen ja jo olemassa oleviin projekteihin. Siksi tällaisen toiminnan aloittamisessa olisikin tärkeää tehdä mahdollisimman laaja-alaista yhteistyötä. Parasta olisi tietysti saada kunnat mukaan tukemaan nuorten hankkeita, jolloin kouluihin meno voitaisiin perustella kunnan tuella.

21.7.2008 YLE:n uutiset kertoivat, että jopa puolet koululaisista saattaa olla kesällä kokonaisia päiviä yksin, kun vanhemmat ovat töissä. Erityisen hankala tilanne on yksinhuoltajille ja pätkätyöläisille, joilla ei kaikilla ole lomaa alkuunkaan. Asiantuntijat ehdottavat, että kunnat voisivat järjestää kesäpäiviksi ilmaista toimintaa näille yksin kotiin jääville lapsille. Toimintaan ehdotettiin palkattavaksi muutoin kesän ajaksi työttömäksi jääviä kouluavustajia. (<http://www.yle.fi/uutiset>.) 16.8.2008 YLE:n uutiset puolestaan uutisoivat yhä useamman lapsen olevan yksinäinen. Tämä on tullut esiin Mannerheimin Lastensuojeluliiton lasten ja nuorten puhelimen kautta, jossa lapset kertovat kaipaavansa aikuisen juttuseuraa. Tilanne vaikuttaa hälyttävältä, sillä viime vuoden aikana puhelimeen tuli noin puoli miljoonaa soittopyyntiä, mutta vain joka kymmenenteen ehdittiin vastata. (<http://www.yle.fi/uutiset>.) Eikö tällaista toimintaa olisi mahdollista järjestää myös hankemuotoisena, jolloin siihen voitaisiin palkata nimellisellä korvauksella vaikkapa seudun yläkouluikäisiä nuoria. Heille voitaisiin neuvotella vaikkapa korvaavuusmerkintöjä opintoihin, mikä kylläkin vaatisi aikuisen neuvottelijan, sillä nuorten kommentteista huomaa, etteivät he mielellään esitä ajatuksiaan opettajiston edessä, esimerkiksi opettajien kokouksissa. Toinen vaihtoehto voisi olla Belgian-malliin toteutettava ”leikkiauto”, joka aikataulun mukaisesti tulee paikalla leikityttämään lapsia ja nuoria (ks. kohta 6.2.).

Leikkiauto voisi toki olla myös yritys. Maaseudulla on varmasti paljon hyödyntämätöntä yrittäjäpotentiaalia, jota ei olla vielä löydetty. Yritykset voisivat olla myös useamman hengen yhteisyrityksiä tai yritysverkostoja, mutta yritysvalmennusta silti varmasti tarvittaisiin. Maaseudulle pois kaupungin hälinästä muuttaneissa nuorissa äideissä voisi olla yllättävää potentiaalia. Nuorten yrittäjien kotisivuilta löytyy jos jonkinlaisia ideoita, joita hyvinkin nuoret koululaiset ovat lähteneet toteuttamaan: tällaisia ovat olleet mm. kodinelektroniikan huoltopalvelu, ystäväkirjan julkaisu ja myynti alakoululaisille sekä metallikoriste-esineiden valmistus. Nuoret Yrittäjät (NY) on voittoa tavoittelematon yhdistys, joka kuuluu 112 jäsenmaata käsittävään kansainväliseen kattojärjestöön Junior Achievement Worldwideen. (<http://www.nuoriyrittajyys.fi>)

Kahvipöytäkeskustelussa syntyi myös idea nuorten omasta lehdestä. Tämä ajatus sai alkunsa kyselystä, jossa nuorten suosikkitiedotuskanavaksi nousi ehkä hieman yllättäenkin oma lehti. Odotettavampaa olisi ollut omien kotisivujen suosio, sillä sellainenkin vaihtoehto oli mukana, mutta lehti on toisaalta näkyvämpi ja helpommin saavutettava. Internet on kuitenkin niin täynnä tietoa, että harva ehkä viitsii etsiä jotain tiettyä, kävijämäärältään hyvin suppeaa, sivustoa.

Eritoten lehden tekemisessä voisi hyödyntää ”kummitoiminta”-ajattelua, sillä nuoret voisivat aloittaa vaikkapa lehden liitteestä. Eikä liitteenkään tarvitsisi ilmestyä joka kerta, vaan vaikkapa kerran tai kaksi kuussa. Täytyy toki muistaa, että koululaisilla on kouluvuoden aikana paljon muitakin kiireitä, eikä tarkoitus ole väsyttää ketään. Lähtökohtaisesti tällaiseksi lehdeksi kaavailimme Pirkkalaista, jonka kustantaja on Pirkkala-seura. Näin ollen myös paikallisuus ja yhteisöllisyys toteutuisivat. Tärkeintä tällaisessa hankkeessa olisi, että nuoret saisivat itse tehdä ja oppia tekemisestään, mutta heillä olisi jatkuvasti joku, jolta kysyä neuvoa ja apua. Aikuisen läsnäolo on nuorille tärkeää. Lehden päätoimittajahan on viime kädessä vastuussa lehden sisällön laillisuudesta, mutta myös nuorten olisi tärkeää oppia, mitä lehteen voi kirjoittaa ja mitä ei. Jotta nuoret uskaltaisivat lähteä moiseen, jonkun pitäisi saattaa nuoret ja lehden tekijät yhteen. Kuka tai mikä voisi olla tällainen taho?

Myös muualla Tampereen seudulla on vastaavia pieniä paikallislehtiä, joten pilottihankkeen jälkeen toimintaa voitaisiin levittää muihin kuntiin ja myöhemmin ehkä jopa seudulliseksi. Tavoitteeksi voisi asettaa vaikkapa itse tehdyn liitteen Aamulehdessä. Amerikkalaisissa kouluissahan on lähes kaikissa oma koululehti, jossa kirjoittavat journalistin urasta haaveilevat nuoret. En näe mitään syytä, miksei tällainen voisi toimia meilläkin. Ne, joilla on halu kirjoittaa, voisivat toteuttaa itseään, samoin kuin sarjakuvien piirtäjät, valokuvaajat ja muiden alojen harrastajat. Oleellisinta on kuitenkin saada nuorten ääni kuuluville. Jo olemassa oleva lehden liitteenä ääni saattaisi kantautua muillekin lukijoille. Mikäli alusta päästäisiin eteenpäin, saavutettaisiin mahdollisesti kaksikin tavoitetta: yhteisöllisyys yhdessä tekemisen kautta sekä elinolojen parantaminen yleisen tiedottamisen kautta.

Lehti olisi omasta mielestäni mitä mainioin kansainvälinen hanke. Hankkeen aikaansaannosten, eli konkreettisen lehden, esitleminen olisi helppoa ja niitä olisi kätevä kuljettaa mukana. Tämän tyylistä toimintaa olisi varmasti muissakin maissa, sillä ilmiö lienee varsin kansainvälinen. Muilta ryhmittä voisi oppia esimerkiksi siitä, millaisia aiheita lehdessä olisi hyvä käsitellä. Lisäksi toimiminen tällaisessa hankkeessa voisi olla suureksi avuksi niille, jotka haaveilevat journalistin urasta sitten joskus myöhemmin. Ei myöskään pidä aliarvioida kansainvälisten tapaamisten kautta syntyneiden verkostojen tärkeyttä.

Lopuksi vielä vilkaisu pidemmälle tulevaisuuteen: tämän päivän lapsiin. Lapsia ei pitäisi unohtaa hanketoiminnassa, sillä heillä pitäisi olla yhtäläinen oikeus kertoa mielipiteensä omasta ympäristöstään, joka luonnollisesti on huomattavan suppea. Norjan Porsgrunnista alkunsa saaneessa

toiminnassa myös lapsilta kysytään, millaisia leluja ja leikkikaluja he haluaisivat esimerkiksi päiväkoteihin ja esikouluihin. Myös pieni pystyy tekemään päätöksiä, vaikkakin pieniä päätöksiä. Tällä tavalla lapset voitaisiin totuttaa jo pienestä pitäen paikalliseen vaikuttamiseen ja itse tekemisen suomiin mahdollisuuksiin.

10. LÄHTEET

Haastattelut:

Friman, Jooel; Ylöjärven Nuorisoedustajiston puheenjohtaja, henkilökohtaiset sähköpostit 13.8.-14.8.2008

Mäkelä, Ulla-Maija; Teiskon Urheilijoiden Kämmenniemen jaoston puheenjohtaja, puhelinhaastattelu 11.8.2008

Hietämäki, Mari; Pirkkalan kunnan kaavoitusjohtaja, haastattelu 28.7.2008

Juurinen, Rosita; YAD – Youth Against Drugs ry:n toiminnanjohtaja, haastattelu 5.8.2008

Laukamo, Päivi; Tampereen kaupungin nuoriso-ohjaaja, Nuorten vaikuttamispalvelut, haastattelu 2.7.2008

Lyytikäinen, Hanna; projektityöntekijä Nuorisoseurojen Liiton Kisällistä osaajaksi -projekti, haastattelu 13.8.2008

Paloniemi, Erkki; Vesilahden kunnan kunnanjohtaja, haastattelu 12.8.2008

Peltonen, Outi; Teiskon-Tampereen 4H-yhdistyksen toiminnanjohtaja, haastattelu 28.7.2008

Kyläsuunnitelmat:

Asuntila yhteinen kylämme

Krääkkiön kyläsuunnitelma 2008–2013

Palhon ja Vakkalan seudun kyläsuunnitelma 2008–2013

Rämsöön kyläsuunnitelma 2008–

Kuivaspään kyläsuunnitelma

Verkkosivut ja artikkeli:

www.4h.fi

www.alli.fi

www.aloitkanava.fi

<https://www.cimo.fi>

www.homma.fi

www.kangasala.fi

www.kantriry.fi: kotisivut ja Ykkösmaaseudun kehittämissuunnitelma 2007–2013

Kunnallisen nuorisotyön odotukset –selvitys: http://www.alli.fi/sivu.php?artikkeli_id=1494, luettu vk 30/ 2008

www.kunnat.net

<http://leaderplus.ec.europa.eu>

www.lempaala.fi

www.nokiankaupunki.fi

<http://www.nuoriyrittajyys.fi>

www.nuortentampere.fi

www.otakantaa.fi

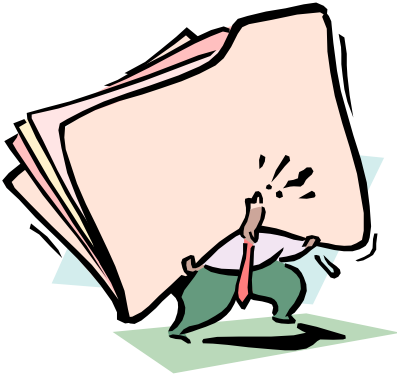
www.pirkkala.fi

www.valtikka.fi

<http://www.yle.fi/uutiset>, luettu 21.7.2008 ja 16.8.2008

www.ylojarvi.fi

LIITE: Tanssia ja tahtipiikkoja

Emilia Valkonen
Kantri ry

Kysely Pirkanmaan alueen nuorison vaikuttamismahdollisuuksista sekä osallistumisinnokkuudesta

Onko lähiympäristössäsi tarpeeksi harrastusmahdollisuuksia?

kyllä ei

Jos ei, millaisia harrastusmahdollisuuksia haluaisit lisää?

Kuulutko johonkin seuraavista toimintaryhmistä?

- partio
- 4H-kerho
- oppilaskunnan hallitus
- urheiluseura (mikä laji?)
- SPR
- nuorisovaltuusto tai jokin muu vaikuttamisryhmä
- joku muu; mikä? _____

Oletko osallistunut johonkin EU-hankkeeseen tai maaseudun kehittämishankkeeseen? Jos olet, mihin ja milloin?

Mainitse kolme parasta ja kolme huonointa asiaa omassa lähiympäristössäsi. _____

Tuntuuko Sinusta siltä, että voit vaikuttaa omaan lähiympäristöösi?

Miten? _____

Millaisiin asioihin haluaisit ottaa kantaa tai vaikuttaa? Valitse 3 tärkeintä.

1 = kaikkein tärkein, 2 = toiseksi tärkein, 3 = vähiten tärkeä

- oma piha
- koulun piha
- koulussa tarjottava opetus
- koulumatka (esim. koulumatkan turvallisuus)
- nuorisotila / koulun kerhotilat (esim. sisustus, tarvikkeet, koneet tms.)
- kunnan päätöksenteko
- harrastepaikat (urheilukentät, uimarannat, kaukalot jne.)
- kansainväliset hankkeet ja projektit
- joku muu; mikä? _____

Onko koulussasi tarpeeksi välituntiaktiviteetteja? (esim. palloja, koreja, telineitä, harrastetiloja jne.)

kyllä ei

Voiko niitä käyttää muulloin kuin kouluaikana?

kyllä ei

Toteutetaanko koulussasi hauskoja projekteja? Millaisia ne ovat olleet? Kuka niitä vetää?

Mikä olisi **paras** kanava kertoa uusista ideoista muille ja mieluiten mahdollisimman laajalle yleisölle?

- oma lehti (paperiversio)
- kunnan ilmoitustaulu
- radiokanava (perinteinen)
- nettiradio
- omat kotisivut
- joku muu; mikä? _____

Olisitko valmis itse osallistumaan valitsemasi tiedontuottamiskanavan tuottamiseen (esim. kirjoittamaan lehtiartikkelin uusista ideoista tai tekemään radiojutun)?

kyllä ei

Oletko koskaan käynyt kotikuntasi nettisivuilla? Kuinka usein? _____

Kuinka usein käyt nuorisotalolla tai nuorisotiloissa?

- joka päivä
- 3-5 kertaa viikossa
- kerran viikossa
- joitakin kertoja kuukaudessa
- harvemmin kuin kerran kuussa

Oletko ollut mukana järjestämässä jotain tapahtumaa tai projektia alueellasi (esim. kyläilta, urheilukisat, lätkäturnausta, tanssit tms.)? Mikä se oli? _____

Kuinka paljon olisit valmis näkemään vaivaa onnistuneen lopputuloksen eteen?

- muutaman tunnin yhtenä päivänä
- joitakin päiviä viikossa
- useita viikkoja
- joitakin kuukausia
- puoli vuotta

Oletko käynyt tutustumassa nuorison aloitesivustoihin?

- www.valtikka.fi kyllä ei
- www.homma.fi kyllä ei
- www.aloitekanava.fi kyllä ei
- www.otakantaa.fi kyllä ei

KIITOS VASTAUKSESTASI JA OIKEIN MUKAVAA KESÄLOMAA!

